

DIALOG

Kresťanský diskusný a polemický mesačník

III. ročník ● 2/2010

Dialóg mladých:
**Cirkev
ako rodina II**

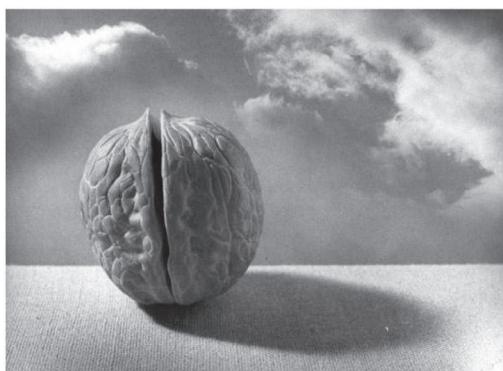
ANTIKONCEPCIA A MY

O B S A H

Sú krehkí ako orechová škrupinka.

Postavíme sa na ich stranu?

Prosíme Vás, darujte 2% zo svojich už zaplatených daní a pomôžte skvalitniť život starým, nevládnym, mentálne a telesne postihnutým spoluobčanom.

ĎAKUJEME

Diakonické združenie Betánia

Partizánska 6, 811 03 Bratislava
Právna forma: Účelové zariadenie cirkvi,
IČO: 30849667, č. účtu: Tatra banka 262 784 5292/1100
Kontakt: 02/54435550, www.betania.sk, www.rozhodni.sk

DISKUSNÉ FÓRUM 4

O BAPTISTOCH
A EKOLÓGII 5
Ján Szöllőss

DNES PRED
TISÍCROČIAMI
(Jákob) 6
Štefan Markus

ČO VRTA
LEVIČANOM V HLAVE? 11
Marcel Nolc

ANTIKONCEPCIA A MY 12

JÁN MACHAJDÍK 20

MÁ PÁN BOH
RÁD HAITI? 26
Štefan Markus

DIALÓG MLADÝCH 27
Cirkev ako rodina II

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) Individuálne objednávky: cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, špecifický symbol 1009

Redakčná rada: Štefan Markus (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Josef Sýkora, Rastislav Števko Šéfredaktor: Bohuslav Piatko,
sefredaktor@mesacnikdialog.sk Redakcia: Jana Hlatká, Jozef Uhlik (osobnosti), Eva Bechná (Žilina), Gabriel Gajdoš (webmajster),
e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk e-mail na redaktorov v tvare: priezvisko@mesacnikdialog.sk Jazyková úprava: Anna Matláková
Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko Adresa redakcie: Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, č. tel.: 02 207 11 468
e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk, web: www.mesacnikdialog.sk Vydanatel: Media Svatava, spol. s r.o. Tlač: Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: JANA CAMARA: Roztúžený
Zadná strana obálky: ĽUBO BECHNÝ: Som tu!

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

2/2010

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALÓGU

Privítame Vaše názory a postrehy: dialog@mesacnikdialog.sk
v diskusnom fóre na: www.mesacnikdialog.sk
aj písané na adresu redakcie

Marec:

Zamyslite sa
a napíšte
o ženách,
ktoré boli
v blízkosti Ježiša
počas Veľkej noci
v téme:
VEĽKONOČNÉ ŽENY

Apríl:

Prečo nás
neobchádza kríza
rodiny, rozpad
manželstiev,
strata detí?
Zapojte sa do témy:
KRÍZA RODINY

Máj:

Sú občianske združe-
nia fungujúce pri
zboroch prínosom,
alebo ľachou?
Prispejte svojou
skúsenosťou
do témy:
**CIRKEV vs. OBČIANSKE
ZDRAŽENIA**

Dlhý čas dozrievania

Je nám dobre doma pri piecke

Udalosti posledných týždňov v karibskom štáte Haiti nás postavili pred množstvo otázok. Pre mnohých je najvypuklejšia otázka „integrity“ milujúceho Boha, ktorý dopustí (či dokonca spôsobí?) utrpenie takého rozsahu. Posledné odhady (ešte stále nie sú konečné) hovoria o viac ako 220 000 mŕtvych... Mnohí si opäťovne kladú starú otázku o zmysle utrpenia. Iní zase nechápavo krútia hlavou nad ľudskou krutosťou a bezohľadnosťou, ktorá dokáže zneužiť aj takéto situácie. Politici sa zase predbiehajú buď vo vyzdvihovaní svojich zásluh a pohotovosti v reagovaní na vzniknutú situáciu, alebo v kritizovaní nedostatkov a pochybení tých druhých.

No nemožno si nevšimnúť, že tragédia na Haiti nás dokázala aj zmobilizovať. Väčšina charitatívnych organizácií a nadácií okamžite vyhlásila verejné zbierky na pomoc postihnutým. Koncom januára sa konali zbierky zrejme vo všetkých kostoloch na Slovensku. Aj v Cirkvi bratskej veriaci darovali v dobrej viere, že tieto peniaze budú použité správnym spôsobom a zmiernia utrpenie tých, ktorí to potrebujú. Tých z nás, ktorí sme zodpovední za správu takto vyzbieraných prostriedkov to však stavia pred neláhkú úlohu: čo s nimi urobiť, kam a akým spôsobom ich poslať, aby boli naozaj zmysluplne využité.

Isteže, ponúka sa možnosť zaslať ich dôveryhodným inštitúciám a ľuďom, ktorých prácu osobne poznáme. A nepochybujem o tom, že *Medzinárodná federácia slobodných evanjelikálnych cirkví* (IFFEC), ktorú pre dary v rámci Cirkvi bratskej navrhol jej predseda, takou naozaj je. Zdá sa mi však, že toto je „cesta ľahšieho odporu“. Zrejme to je najrozumnejší návrh v momentálnej situácii, ale nie je to systémové riešenie z dlhodobého hľadiska. V roku 2005, po ničivom tsunami v juhovýchodnej Ázii, sme boli v podobnej situácii a prijali sme rovnaké riešenie. Medzitým sme zostarli o päť rokov, ale nijako sme sa neposunuli vo forme našej pomoci bratom a sestrám trpiacim v rozvojovom svete. Zrejme ešte stále máme pocit, že sme na to príliš chudobní, že my sami ešte potrebujeme pomoc. Posledné štatistiky Medzinárodného menového fondu (IMF) ale hovoria, že Slovensko je 40. najbohatšia krajina sveta (merane v objeme HDP na obyvateľa; štatistiky Svetovej banky za rok 2008 nás uvádzajú dokonca na 32. mieste). Pri našej mentalite nariekania sme si to ešte asi nestačili všimnúť. A určite sme sa ešte „nepreplí“ v našom myšlení, aj keď prvé lastovičky už prilietajú... Zbory na východe krajiny orientujú svoju pozornosť na pomoc na Ukrajine, západ vidí skôr núdznych v Afrike.

Zatial sú to však viacej iniciatívy izolovaných jednotlivcov ako koordinovaný postup cirkvi. Zdá sa mi, že dozrieva čas na to, aby sme aj ako cirkev začali rozmyšľať o možnostiach systematickej dlhodobej pomoci mimo hranice vlastnej cirkvi a krajiny.

Každý takýto krok vyžaduje na začiatku odvahu viery. Je pravda, že nemáme dosť prostriedkov ani na projekty, ktoré sú už rozbehnuté. A ani ich nikdy mať nebudem. To by však nemalo byť dôvodom, aby sme nerozmýšľali nad novými plánmi. Dobrá myšlienka osloví nových darcov a podneti k väčšej obetavosti tých, ktorí dávajú. O tom nás mohli presvedčiť aj posledné týždne.

Zrejme si teraz položíte celkom legitímu otázku. Je naozaj treba vytvárať ďalšie inštitúcie pomoci, keď tretí sektor ich ponúka až príliš veľa? „Nerozmrvíme“ tým ešte viacej existujúce zdroje? Som si vedomý, že takéto (a podobné) obavy majú svoje opodstatnenie. Napriek tomu vidím aspoň dva dôvody na to, aby sme takýto krok urobili. Ten prvý je misijný rozmer pomoci, ktorú sprostredkuje cirkev. Našou úlohou je totiž pomáhať tak, aby nezostalo len pri „humanitárnej“ pomoci, ale aby bola prejavom Božej lásky, v ktorej sme my len prostredníci. V tomto nás charitatívne inštitúcie tretieho sektoru určite nenahradia. Druhý dôvod je vo vzťahu ku nám ako darcom. Byť dlhodobo (nie jednorazovo) angažovaný v pomoci druhým ľuďom v nás buduje vedomie zodpovednosti voči týmto ľuďom a vďačnosti a dôvery voči Bohu. Navyše, pre dlhodobú angažovanosť je dôležité, aby sme mali vedomie „vlastníctva projektu“, vedomie toho, že to je „náš projekt“. V opačnom prípade počiatočné nadšenie rýchlo vyprchá...

Priznám sa, že neviem, akú podobu ani aké zameranie by mala mať naša pomoc. A možno mi ani neprislúcha, aby som predstavil konkrétné návrhy. Jedno si uvedomujem čím ďalej tým nástojčivejšie, že čas dozrieva (a možno už aj prezrel)...

JÁN BÁN
(Cirkev bratská,
Bratislava)

PÍŠETE, REAGUJETE, DISKUTUJETE

WWW.MESACNIKDIALOG.SK

AD: DUCHOVNÉ SLOVO, DIALÓG 1/2010

Dobrý deň,
už dlhšie som rozmýšľala, že Vám napíšem nejaký feedback po roku odoberania Dialógu. Novoročný príhovor v januárovom čísle rozhodol. Chcem pridať svoj hlas k tým, ktoré oceňujú témy, ktoré ste otvorili a otvárate, ale aj vyjadriť túžbu po ich hlbšom spracovaní.

To, prečo som sa rozhodla predplatiť si v ďalšom roku znova Dialóg sú práve témy ako Evolúcia a Boh, Interrupcie, či pripravovaná Antikoncepcia.

Písat' o nich považujem za náročnú úlohu aj preto, že ja ako čitateľ, ktorý akosi podvedome vie, že sa o nich príliš nehovorí, očakávam práve od nich najväčšiu kvalitu, hlbku.... A práve v nich vidím šancu ako dat' Dialógu hodnotu a v istom zmysle exkluzivitu. Očakávam od takýchto tém istú kvalitu a kvantitu informácií niekde medzi nedel'ou kážnou a aktuálnou kresťanskou knihou o danej téme (v prípade, že existuje). Ak by to bolo možné, uvítala by som trochu hlbšie preskúmanie témy. Viackrát ste sa rozhodli pre formu rozhovoru. To poskytuje príležitosť pre hostí nielen prezentovať názory, ale ich aj donúti obhájiť a klásiť možno trochu provokujúce otázky, vytvoriť „napätie“...

Osobne mi veľmi chýbala neuverejnená časť z rozhovoru o interrupciách. Od tejto témy som očakávala, že mi poskytne konkrétnejšie názory. Po prečítaní mi zostal len príliš vägny pocit. Posudzovať interrupcie bez ohľadu na okolnosti, je povrchné. Okrem spomínaných neuverejnených vedeckých faktov by som ocenila aj niečo konkrétnejšie navyše, napr. sprostredkovane (anonymne) príbehy zo života (z pastoračnej praxe) a postoj k nim, relevantné Biblické texty s komentármami...

Aj vzhľadom na nadchádzajúce

parlamente vol'by verím, že sa opäť dotknete aj oblasti politiky... napr. akú odpoveď dáva kresťanstvo a Biblia na súčasný stav tunelovania, korupcie, klamstiev..., aké posteje k tejto verejnej situácii môže zaujať bežný človek, kresťan?

Je však aj veľa príjemných prekvapení, ktoré som našla na stránkach Dialógu - informácie o misii, cirkevnom školstve, články a rozhovory s ľuďmi, ktorých sa vážim a rada prečítam ich myšlienky, informácie z rokovania Rady CB, niektoré témy v Dialógu mladých.... to všetko je zaujímavé a obohacujúce. Ďakujem za Vašu prácu, že umožňujete, aby existoval tento priestor pre vnútrocirkvený dialóg. Tešíme sa a som vďačná Bohu, že Jemu aj nám ostatným slúžite takýmto spôsobom.

Pravdu si vysoko cením, preto verím, že to prianie od pána Piatku sa tento rok čiastočne splní aj prostredníctvom ďalších čísel Dialógu.

Ellen Molitorisová, Žilina

AD: ANTIKONCEPCIA (TÉMA TOHTO ČÍSLA)

Položme si otázku: *Je antikoncepcia v súlade z Bibliou, alebo je takéto konanie s Bibliou v rozpore?* Je zrejmé, že takúto otázku možno chápať len v širšom zmysle. Samozrejme, v Biblii nemôže byť priama odpoveď na otázku, ktorá vznikla asi dve tisícročia po napísaní Novej zmluvy. Ježiš nám však dal zásady a Ducha Svätého, ktorý nám pomocou týchto zásad pomôže nájsť Božiu vôľu v každej situácii. Myslím pre všetkým na dve Božie slová: *Nezabiješ! a Nezostaníš!*

Nezabiješ! Tým sa vylučujú všetky druhy postkoitálnej antikoncepcie, vrátane vnútromaternicového telieska. Ale aj hormonálna antikoncepcia môže mať abortívny účinok (to znamená: môže zabrániť ovulácii, čo sa pri nízkych dávkach nemusí stať; ak sa to nestane, zabráni

uhniezdeniu už oplodneného vajíčka a tým zničí už počatý život).

Ale tu nejde len o život plodu, ale aj o život a zdravie ženy. Ked' Pavol VI. pripravoval encykliku *Humanae vitae*, požiadal sovietskych vedcov o vyjadrenie, či antikoncepcia pri dlhodobom používaní nemôže mať negatívne účinky na zdravie ženy. Odpoved' bola: nemožno to vylúčiť.

Nezostaníš! Možnosť oplodnenia je výkričníkom, že pri sexuálnom styku ide o niečo veľmi vážne; je prirodzeným regulatívom, ktorý chráni človeka pred mimomanželským a manželským pohlavným stykom. Vynález a masová výroba vysoko spoľahlivej antikoncepcie (+ možnosť potratu ako poistky) umožnilo nezávazný sex bez rizika. Dnes si to už ani neuvedomujeme, ako radikálne sa zmenilo v dôsledku ľahkej dostupnosti antikoncepcie sexuálne a manželské správanie ľudí; sex sa stal druhom spoločenskej zábavy, mnohí sa neženia a nevydávajú, dramaticky klesla pôrodnosť (jeden zo šokujúcich dôsledkov: behom niekoľko desaťročí Európa bude svetadielom s moslimskou väčšinou)...

„Plodťe sa a množte sa!“ Možnosť oplodnenia pri pohlavnom styku je výrazom historicky prvého Božieho slova pre človeka: „*Plodťe sa a množte sa!*“ (Gn 1, 28) Aby človek mohol splniť toto poslanie, Boh vytvoril podivuhodné zákoniosti života. Dnes človek postupne poznáva tieto zákoniosti, čo umožňuje, aby do nich zasiahol. Umelým oplodňovaním, klonovaním a pod. Ak nám tieto veci naháňajú hrôzu, nesmieme zabudnúť, že toto zasahovanie do procesov tvorenia života sa začalo antikoncepciou, najmä hormonálnou. Sú veci, ktoré technicky sú možné, ale zasahujú do výsostnej oblasti vyhradenej Bohu, ktorou je ľudský život a jeho vznik.

Ladislav Lencz, Bratislava

O BAPTISTOCH A EKOLÓGII

JÁN SZŐLLŐS (1965): Je kazateľom zboru Bratskej jednoty baptistov Bratislava-Palisády od roku 2001. Vyštudoval geografiu na Prírodovedeckej fakulte UK (1988) a neskôr študoval teológiu na Evanjelickej bohosloveckej fakulte. Popri kazateľskej činnosti pôsobí aj na svojom pôvodnom pracovisku, v Geografickom ústave SAV a prednáša geografiu pre misionárov na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety. Porozprával sa s ním BOHUSLAV PIATKO.

Za mojej mladosti žili ľudia z evanjelikálnych cirkví vari viac spolu, ako dnes žijú zborové jedne cirkvi. Osobitne si rád spomínam na spolužitie bratislavských zborov Cirkvi bratskej na Cukrovej so zborom baptistov, ktorý kedysi sídlil na Vysokej. Boli to časté výmeny kazateľov, spoločný nácvik piesní (takmer spoločný spevokol), večery poézie zväčša „cukrováckych“ autorov a recitátorov od baptistov, spoločné športové stretnutia mládeže a množstvo ďalších akcií. Dnes to veľmi nefunguje. Mladá generácia sa s týmto časmi stretáva už len v spomienkach rodičov. Do našich zborov však prichádza aj mnoho nových ľudí, ktorí možno ani nevedia, že s minimálnymi, často len formálnymi rozdielmi funguje na Slovensku viacero menších, tzv. evanjelikálnych cirkví či spoločenstiev. Preto sa medzi našimi hostami občas objavia predstavitelia, alebo kazatelia rôznych cirkví. Aby sme o sebe čo-to vedeli.

FOTO: archív hosta

Takže, predstavte našim čitateľom baptistickú cirkev, hoci slovo cirkev v názve ani nemáte?!

Presne tak. My naozaj nemáme v názve „cirkev“, ale používame slovo „bratská jednota“. V našom ponímaní je cirkvou zbor, je samostatnou jednotkou. Naše zborov (na Slovensku je ich 24) vytvárajú Bratskú jednotu. Rada je len koordinačný orgán. Ide o pomerne čistý kongregačný systém, teda siet’ové, nie hierarchické vnútorné, usporiadanie. A to je jednou z čŕt našej identity. My sami neraz diskutujeme o tom, či vôle, povedzme v styku s okolím, so štátom, môžeme používať v názve slovo cirkev.

Funguje tento princíp všade na svete? Pretože vy nie ste „slovenskou zvláštnosťou“. Baptisti sú svetovým spoločenstvom. Áno. Je Svetová baptistická aliancia a Európska baptistická federácia. Tento kongregačný systém sa uplatňuje vo väčšine štátov, ale samozrejme, sú aj odlišnosti. Napríklad v Maďarsku majú baptisti slovo cirkev v názve, Gruzínci majú aj

biskupa a je to viac centralizované, čiže aj v tomto sa prejavuje princíp autonómnosti, neexistuje v podstate žiadna direktíva, že takto to musí byť. Ale ani Svetová baptistická aliancia, ani naše ústredie nemajú kompetencie vydávať záväzné nariadenia.

Vo vzťahu, povedzme, k štátnym orgánom vás však musí zastupovať nejaká strešná inštitúcia...

Toto je jeden z dôvodov, prečo vôle nejaké centrum existuje. Veci, ktoré je lepšie robiť spolu, spolu robíme. A to nielen vo vzťahu k štátu, kde nás zastupuje už spomínaná Rada, ale aj vo vnútornom živote cirkvi. Nie každý zbor by si vedel samostatne zabezpečiť všetky materiály pre svoju potrebu, udržiavať vzťahy so zahraničím a podobne. Takže – sú činnosti, ktoré je výhodné robiť spolu a sú také, ktoré nechceme mať centralizované, tie sa snažíme preniesť na zby.

Funguje to? Neoslabuje celé spoločenstvo takáto autonómia zborov?

Problémy sa vždy nájdú, ale v kontinuálnej diskusii sa priebežne riešia. Ale je to legítima otázka v tom zmysle, že v praktickom živote je tento spôsob fungovania spoločenstva veľmi náročný. Mám na mysli fungovanie celej denominácie. Asi by bolo jednoduchšie hore o niečom rozhodnúť a potom mať páky ako to smerom dole realizovať. Našim najvyšším orgánom je Konferencia delegátov zborov, ktorá sa stretáva dvakrát ročne a rozhoduje o niektorých zásadách. Rozhodnutia, ktoré sa majú prijať, sa vopred prerokúvajú v zboroch a tie môžu prísť so svojím stanoviskom k jednotlivým otázkam. A keď sa niečo dohodne, tak by to potom malo platiť. Je to náročnejší systém, má svoje slabiny a svoje prednosti rovnako, ako iný hierarchický systém. Najväčším nedostatkom tejto sieťovej štruktúry je pomalosť v prijímaní istých dohôd. Jednoznačne trvá dlhšie, kým sa niektoré veci pohnú dopredu a nikdy nie je zaručené, že sa k problémom opäťovne nebudem vracať. Takže sa niekedy stáva, že dlhšie prešlapujeme na mieste a možno by bolo potrebné ísť trochu razantnejšie... ►

Treba objektívne povedať, že sloboda prináša problémy, ktoré aj v našej histórii priniesli až rozdelenia...

Už posledná otázka z tejto oblasti. Rastie, stagnuje, či upadá vaše spoločenstvo, čo do počtu?

Sú také zby, čo sa zväčšujú, ale aj také, čo sa zmenšujú. Ale ako celá denominácia sa v ostatných rokoch držíme približne na rovnakej úrovni, ani nerastieme, ani neklesáme.

To boli skôr formálne princípy fungovania spoločenstva..., čím ďalším sa odlišujete?

Ďalším z našich princípov je sloboda svedomia. Vychádza to vlastne s predchádzajúcim – ak zby majú mať slobodu, má ju mať aj jednotlivec. Ved' Boh nás stvoril rovnoprávnych, preto sa každý človek priamo zodpovedá za seba a má priamy prístup k Bohu, bez akéhokoľvek iného sprostredkovateľa, okrem Pána Ježiša.

No, to asi charakterizuje všetky evanjelikálne cirkvi a asi aj väčšinu protestantských...

Baptisti sú známi tým, že sa chceme čo najviac držať Biblie bez nejakých ďalších vyznaní viery. Je to neustále hľadanie, pretože niektoré veci si aj tak potrebujeme formulovať, ale zásada slobody svedomia platí úplne zásadne a je potom premietnutá do toho, čo je asi o nás najviac známe a podľa čoho máme názov – baptisti, teda tí, čo sa ponárajú.

Sme tí, ktorí krstia ponorením len na vyznanie viery, teda už svojprávnych ľudí. V tomto sa, napríklad, odlišujeme, aspoň pokial' viem, aj od Cirkvi bratskej.

Pokial' viem, vo viacerých evanjelikálnych cirkvách sa novorodenci len požehnávajú...

Máme veľa spoločného, ale v tomto sme my veľmi striktní, to znamená, že vôbec netolerujeme krst nemluvniat. Krstení však nemusia mať 18 rokov, ale musia vedieť, čo robia. V otázkach viery chceme dať slobodu aj našim vlastným deťom, preto ich krstíme, až keď sa sami rozhodnú. A až pokrstení sa stávajú

členmi zboru. Preto všetky štatistiky uvádzajú nižšie čísla počtu baptistov, ako nás v skutočnosti je. U nás v zbere na Palisádach je registrovaných asi 190 členov, ale celé spoločenstvo tvorí asi 300 ľudí.

Myslím si, že k cirkvi alebo k charakteristike vášho spoločenstva by to aj stačilo. Prejdime k vám. Kazateľ – ekológ. Zaujímavá kombinácia. Čo vás ako prírodovedca priviedlo na kazateľňu?

Vyštudoval som prírodné vedy a čiastočne sa im venujem doteraz ako samostatný vedecký pracovník v Geografickom ústave Slovenskej akadémie vied. Venoval som sa tam rôznym problémom a tam som sa dostal k ekológii. No dlhšie som cítil akési volanie, ani nie byť teológom, lebo tým sa ani neodvážim nazvať, pretože som sa neponoril vedecky do tejto disciplíny, ale byť služobníkom. Dlhšie som slúžil v našom zbere v maďarskom zhromaždení, možno som aj uvažoval o kazateľstve ako o povolaní, ale stále som sa toho bál. Nevedel som si dosť dobre predstaviť, že ja, vedecký pracovník, ponorený do knižníc a kníh sa mám zrazu zmeniť na intenzívneho komunikátora s ľuďmi, čo je jedným zo základných predpokladov kazateľstva. Moja príprava na kazateľskú dráhu trvala Pánu Bohu celé desaťročie, až som pochopil, že je to naozaj tá cesta, ktorú pre mňa vybral Boh a že mám po nej ísť. A moja pôvodná profesia zostala skôr koničkom.

Ja som si trochu prebehol vašu publikáciu so zaujímavým názvom: Kresťanstvo a ekológia. Ked' vznikal Dialóg, tak sme len tak okrajovo na redakčnej rade spomenuli, že by sme sa možno mohli pozrieť aj na ekológiu. A ktorí úsmevne poznamenal: Napríklad: Biblia a Kôprová dolina...? Takmer som na túto krátku zmienku o ekológii zabudol, ale ked' som si pozrel túto publikáciu, uvedomil som si, že ekológia má čo povedať kresťanovi alebo naopak: kresťan sa má starať do ekológie.

Takže tá Kôprová dolina Biblia ani neboli taký nezmysel...

To určite nie. Ja som sa svojou aj vedeckou činnosťou venoval predovšetkým praktickým otázkam každodenného života. Ekológia nie je teoretická oblasť, či vymyslený problém. Ekológia je náš každodenný život. Každý z nás žije v určitom prostredí, ktoré nám Boh dal a my sme zodpovední za to, ako žijeme aj v tejto oblasti. Pán Boh nám nedal zem na to, aby sme boli jej pánni. Dal nám ju, aby sme boli jej správami. Ale my, ľudia, sme zmenili „ekopriestor“ na „egopriestor“. Na čo som chcel poukázať je, že ani my kresťania nevnímame dostatočne zodpovednosť za túto časť nášho života. Života v priestore, ktorý sme dostali do správy. Akoby sa nás to netýkalo. Venujeme sa morálke, mravnosti a všeličomu inému a toto, aspoň sa mi to zdá, sme vynechali. Prostredie, v ktorom žijeme nie je vo sfére nášho záujmu. Ale to je veľká chyba, lebo tým dávame priestor iným filozofiám, smerom, ktoré sa tomuto venujú, napríklad východným filozofiám. Tie sú príťažlivé pre ľudí, ktorých zaujímajú otázky životného prostredia a chcú byť v tejto oblasti angažovaní. Poznám množstvo aktivistov, ktorí sa týmto otázkam venujú a ktorí sú zdôvodnení, že kresťania a cirkvi v podstate mlčia a tí, čo dávajú nejaké odpovede, hľadajú nejaké riešenia sú práve východné filozofie či náboženstvá. Zdá sa im, že na pôde kresťanstva nemajú priestor.

Hovoríte, že kresťania zanedbali biblický príkaz dobre spravovať túto zem? Že sa úzkoprszo zameriavajú, povedzme, len na ľudí a ľudské problémy?

To bol ten motív, prečo som sa rozhodol venovať tejto problematike a napísala túto prácu. Pokúšam sa ukázať, že ochrana životného prostredia je priamo zakotvená v Písme, je súčasťou toho, čo nám Boh zjavil a dal vo svojom slove a je to súčasťou našej zodpovednosti a súčasť Božích prikázaní.

Budme aspoň niekoľkými príkladmi konkrétnejší...

Mandát správcovstva je hned' pri

stvorení. Éden mal človek „*obrábat a strážiť*“. V Starej zmluve nájdeme množstvo prikázaní, ktoré mali obmedziť naše koristníctvo, našu sebeckosť. Veď človek už na začiatku porušil Božie prikázanie tým, že vzal zo stromu ovocie, ktoré nemal vziať, ktoré nepotreboval k životu. Nieko povedal, že človek spáchal prvý ekologický hriech. Mal všetko, čo k životu potreboval a vzal si to, čo nepotreboval. A toto sa deje v celej ľudskej histórii, ale aj osobnej histórii človeka, každého z nás – stále máme tendenciu brať viac ako potrebujeme. A to je jedna z príčin súčasného stavu zeme. Možno si neuvedomujeme, že príkaz na sied-

mov. Tým by sa nutne musel zmeniť náš prístup k prírode, k využívaniu technológií, k podpore nových vedeckých objavov a podobne.

Myslím si, že ste to vo svojej publikácii veľmi stručne a výstižne napísali: „Problém je v tom, že človek prijal slobodu, ale neprijal zodpovednosť za svoje konanie.“

Existuje množstvo teórií a argumentov, na ospravedlnenie človeka, na to, aby sa človek zbavil zodpovednosti, za svoje činy. Spomeniem len jednu, ktorá hovorí o človeku ako o živočíchovi, ktorý je rovný s inými živočíchmi na zemi, a teda

z hlavných výziev pre celé ľudstvo 21. storočia. A kresťania sú viac-menej bokom. Hoci v teoretickej rovine sa už niečo hýbe, existujú už nejaké štúdie, je environmentálna teológia, ale v praktickej rovine nám vlak uteká. Spomeňte pred niektorými kresťanmi termín „ekologický hriech“, čo vám povedia a kam vás zaradia. A pritom nejde o nič iné, iba o praktické aplikovanie Božích prikázaní. Či kresťania nevylievajú olej do rieky, alebo neumývajú autá v potokoch...?

Mám pocit, že aj kresťanom sa ľahšie prijala sloboda ako zodpovednosť...

Ani my kresťania nevnímame dostatočne zodpovednosť za „ekopriestor“.

Venujeme sa morálke, mravnostia všeličomu inému a ekológiu sme vynechali.

my deň odpočinku, má aj ekologické pozadie, aby si oddýchol človek aj zem, aj zvieratá. Najskôr každý 7. a potom každý 50. rok nechat' odpočívať celú prírodu, čo je pre nás čosi úplne nepredstaviteľné. Nevieme si predstaviť, že by sme nechali zem čo len jeden deň odpočívať a užívať len to, čo nám dala predtým. V Starej zmluve je množstvo takýchto príkazov a obmedzení a aj samotný príklad Kristovho života nie je ukážkou konzumného spôsobu života. No aj v Novej zmluve nájdeme mnohé upozornenia, že nie materiálne bohatstvo je skutočným bohatstvom, že materiálneho stačí len tol'ko, kol'ko potrebujeme na živobytie. V Liste Rimanom sa píše, že On prišiel spasiti' celé stvorenstvo, teda napraviť celý systém, ktorý sa pádom človeka do hriechu už na začiatku vybral zlým smerom. Náprava nie je v zmene technológie, nie je v tom, že budeme viac šetríť. Ak sa nezmene naše myslenie, postoj voči Bohu, nenapraví sa nič. Aj svetskí environmentalisti hovoria, že pokial' sa nezmení koristnícke myslenie človeka, nezmení sa nič. Zmena myslenia z kresťanského hľadiska znamená vlastne obrátenie sa, odvrátenie sa od materiálneho k pravým hodnotám. Len to je riešenie všetkých, aj environmentálnych a ekologických problé-

nenesie žiadnu zodpovednosť. Tieto teórie mnoho ráz neprijímajú to, že človek je na tejto zemi Bohom ustanovený za správca. Teda človek nie je obyčajný živočích, ale stvorenie so špeciálnym poslaním správca, ale na druhej strane, človek nie je ani Bohom, teda pánom stvorenstva, ako sa to objavuje v inej extrémnej teórii a sem-tam sú známe pokusy aj z praxe – poručať vetru, dažďu... Táto teória zasa dvíha človeka tam, kam nepatrí – do pozície pána a vládcu stvorenstva. Do pozície toho, komu všetko patrí a môže si s tým robiť, čo chce. Človek nie je pánom zeme.

Možno to chápať aj tak, že kresťania sa dali vytiesniť z priestoru ochrany prírody a zeme, že nepočúvajú „ekologicke“ Božie prikázania?

Tažko povedať, že sa dali vytiesniť, lebo otázka je, či tam nejako relevantne boli, najmä odkedy sa ochrana zeme stala veľkou výzvou. Ide o to, či cirkev a kresťania zareagovali, alebo nezareagovali. Myslím si, že každá doba má svoje výzvy. V stredoveku určite nebola výzvou pre kresťanov otázka ochrany životného prostredia a environmentálne problémy. Riešili úplne iné výzvy. Otázky ekológie sú však jednou

Ja som vďačný za slobodu. Ale treba si uvedomiť, že jedine sloboda umožňuje pravú zodpovednosť. Keď je sloboda, tak je priestor na to, aby som ukázal, či som zodpovedný. V neslobode to možné nie je, v neslobode človek nemôže niest' zodpovednosť.

Takže, ekológia a kresťanstvo. Ozaj, mali ste už ekologickej kázeň?

Mal a niekol'ko. A jednu z nich som končil slovami, že dobrá kázeň je tá, ktorá tak osloví človeka, že ju aplikuje vo svojom živote. Napríklad, keď človek pôjde nakupovať, tak nakúpi len tol'ko, kol'ko potrebuje. Ak sa mám vrátiť k slobode a zodpovednosti, tak si myslím, že dôležité je hľadať a objavovať svoje miesto v konkrétnom prostredí. Možno neviem ovplyvniť výrub Amazon-ských pralesov a za ne ani nenesiem priamu zodpovednosť. Ale môžem ovplyvniť svoju spotrebu, môžem odolať tlakom reklamy a nekúpim to, čo nepotrebujem, môžem separovať odpad, jednoducho môžem sa správať ako dobrý správca mne zverenej časti stvorenstva v kaž-dodennom živote. Mám dobre správať veci, na ktoré mám priamy dosah, lebo za tie sa budem zodpovedať. To je to, čím každý z nás môže začať okamžite žiť. ■

JÁKOB – IZRAEL ALEBO RECIDIVISTA – ZAKLADATEĽ

ŠTEFAN MARKUŠ

Curriculum vitae patriarchu Jákoba nie je štruktúrované. Jeho príbeh však poznáme podrobne. Dokonca lepšie ako jeho rodičov (Izáka a Rebeku), aj prarodičov (Abraháma a Sáru). Jákobov komplikovaný život je v knihe Genezis opísaný detailne, počnúc od počatia až po jeho happy end v exile. O budúcnosti dvojičiek sa ich matka dozvedela priamo od Hospodina: „*V tvojom lone sú dva národy... jeden národ bude mocnejší ako druhý*“ (Gn 25, 23) a netušíme, ako sa rodičia dozvedeli, ktorý z dvojičiek bude koho zastupovať. Jákob sa pri pôrde držal svojho brata za pätu, akoby svetu oznamoval, že si „neželá byť druhý“. Otec uprednostňoval prvého, matka protežovala druhého. Konfliktné situácie z rodičovského domu Jákob zdedil a zopakovali sa pri výchove jeho dvanásťich synov. Milovaný syn Jozef „donášal“ otcovi a bratia ním preto opovrhovali. Nečudo, že s ním naložili tak ako naložili. Jákob napriek všetkému predznamenal budúce dejiny svojho národa. Z bezpečnostných dôvodov musel opustiť rodný kraj, bol však prvým Židom, ktorý sa do zasľúbenej domoviny aj vrátil. Jákobova životná dráha mala tri nezrovnatelné etapy: (1) život s rodinou a neskôr u strýka Lábana, (2) obdobie počas jednej dramatickej noci pri potoku Jabbok, a (3) nakoniec obdobie po návrate domov a roky v egyptskom exile. Za stoštyridsaťsedem rokov zažil dve neopakovateľné príhody: na ceste odchodu z domova mal sen o rebríku, ktorý ho presvedčil, že Boh otca Izáka je reálny, a na ceste príchodu domov, pri Jabboku, ho vyzval na súboj neidentifikovateľný útočník, ktorý ho zranil a neočakávane mu dal nové meno (Izrael). Jákob tieto udalosti pomenoval. Miesto prvého nazval Bétel (Dom Boží), a zdal sa mu hrôzostrašným, aj keď si pomyslel, že sa podobá nebeskej bráne (Gn 28, 17). Druhé miesto nazval Pení-Él (Božia tvár), lebo vrazil „videl som Boha z tváre do tváre“ (Gn 32, 31). Jákobov odchod a príchod domov sa dotýkal reality transcendentnej.

Ukradnuté prvorodenstvo

Čas s vlastnou rodinou ho morálne deformoval. Bol uprednostňovaným dieťaťom a postupom času sa stal manipulatívneho. Rebeka nechcela pripustiť, aby jej milovaný syn hral iba „druhé husle“. Jákob potreboval vedenie a za ručičky ho viedla silná žena. Mala plán s podvodom. Jeho

realizáciou budúcnosť chlapca nevyhnutne ovplyvnila. Len si to predstavme. Navrhla mu, aby sa prestrojil za Ézava a posmelila ho, aby sa nebál oklamat' slepého otca. Plán, aby ten „druhý“ bol „prvým“, doviedla do úspešného konca. Vymyslela slová, ktoré pri inscenovanom výstupe s geniálnym klamstvom, mal otcovi povedať. A Jákob poslúchol. Po čine sa zl'akol, ale matka mala riešenie. Bola pohotová režisérka a vedela, ako z maléru vycúvať. Vychystala syna na cestu k strýkovi Lábanovi. Poučila ho, ako si má v cudzine počínať. S Izákom sa zhodla na tom, že uchvatiteľ prvorodenstva sa nemá oženit' s hocikým. Jákob sa ale vzápäť zamiloval do prvej ženy, ktorú stretol. Nakoniec sa z vôle strýka neoženil s tou, ktorú miloval, ale so ženou, ktorú mu podvodom vpašoval do posteľ. Cítil sa oklamaný. Židovský midraš jeho prvú svadobnú noc komentuje takto: „*Ked' sa Jákob po svadobnej noci prebulil a zbadal vedľa seba Leu, namiesto Ráchel, neskrýval svoje sklamanie. Celú noc som ti šepkal drahá Ráchel a ty si mi odpovedala. Prečo si ma podviedla?*“ – ‘A čo ty, osočila sa Lea. Tvoj otec t'a nazval Ézavom a ty si mu takisto odpovedal, prečo si ho podviedol?’ Existuje snáď majster bez žiakov?’ Na svoj osud si však nesťažoval. V záphase o Ráchel pokračoval. Lában kládol podmienky a Jákob opäť poslúchal. Riadił sa radami žien, ktoré sa o nočné radovánky s ním predbiehali. Nároky malého háremu zvládal efektívne. Rodilo sa zdravé potomstvo, budúci génom ešte neexistujúceho národa. Čo všetko jeho dve ženy a dve konkubíny prezívali a ako jeho deti vychovávali ho nezaujímalо. Žil život naplnu a bral všetko, čo mu ponúkli. Ked' Ráchel, ukradla domáčich bôžikov, nemal o tom ani tušenie. Nezávisle sa zachoval iba vtedy, keď prvýkrát stretol Ráchel. Pri studni konal spontánne, objal ju, pobozkal a zaplavkal. Jákob, mimochodom, často plakal. Dospelé dieťa, ktoré potrebuje citové zážitky? Reziduum materinskej lásky pocíťoval aj v cudzine.

Dilemy podvodu

Je zaujímavé, že otec Izák uprednostňoval samostatnosť Ézava, pričom nerozumieme, prečo starý slepec prechovával tak veľkú lásku k násilníkovi. Ézav bol lovec, skôr drsný – športový typ. Historici nemajú radi otázky typu „*Čo by bolo, keby...*“, ale zamyslime sa nad hypoteticou

Gustave Doré: Jákob zápasí s anjelom, Biblia, Tiurs 1866

skutočnosťou, že čo by sa bolo stalo s izraelským národом, keby chorý Izák bol včas odhalil podvod. Keby sa inscenácia s požehnaním odohrala nie medzi l'stivým Jákobom a Izákom, ale medzi Izákom a zabijakom Ézavom? Izák, našťastie neodhalil lešť. Niektorí vykladači tvrdia (napr. J. O. Markuš), že sa to stalo Božím riadením. Výmenou Ézava za Jákoba sa predestinovala budúcnosť vyvoleného národa. Jákoba prenasledovali pocity viny a bol si vedomý, že so zámerom oklamal otca. Prekvapuje nás, že sa stal recidivistom a metódou l'sti využíval neskôr častejšie. Nevedel sa z kolotoča zdedených návykov vyslobodiť. Mal iba veľký sen s rebríkom. Keby sa tak mohol vziať do dejia. Stúpať, aj zostupovať po rebríku. Stretávať Boha častejšie a uistovať sa, že napriek pocitom viny ho Boh neopúšťa. Jákob, akoby neustále hľadal stupne na svojom rebríku, túžil kráčať smerom hore. Vedel, že život mimo domova, bez prítomnosti matky je iný. Počul Boží hlas, ale mu rozumel podmienene. „Ak bude so mnou Boh, ak ma bude chrániť na ceste ktorou som sa vydal, ak mi dá chlieb na jedenie a šaty na oblečenie... Hospodin bude mojim Bohom“ (Gn 28, 20–21). Jákob bol pragmatik. Želal si prízemné veci. Potravu, šaty a bezpečnosť. Sen nepochopil ako prognózu. Aký by mohol byť život s Bohom jednoduchý! Ak Boh dá to i to, potom budem jeho služobníkom. Jákob sa nezamýšľal nad možnosťou, že Boh aj nemusí dať. Uveril, že záruky bezpečnosti – podľa odporúčania matky – existujú u strýka. ►

Múr nárekov v Jeruzaleme je najposvätnejšie miesto judaizmu. Židia tam nariekajú nad zničeným chrámom a životom vo vyhnanstve.

U človeka, ktorého sofistikované (genetickou manipuláciou na zvieratách) nakoniec podviedol a musel tajne utieť. Jákob bol neprekonateľný chytrák. Riskoval a na počudovanie sa mu darilo. Kto teda bol patriarcha Jákob? Charakterizuje vari základné vlastnosti „večného Žida“? Usudzujeme, že bol mužom, ktorý napriek svojmu chytráctvu, prešiel naplánovanou premenou, pri ktorej dostal nové meno – Izrael. Stal sa tak symbolom, ktorý historicky a nezmazateľne reprezentuje osudy najzraniteľnejšieho národa na svete. Napriek svojmu vyvoleniu.

Ten čo podvádzal, zápasí s Bohom

Dĺžka jednej jedinej noci pri potoku Jabbok predstavuje druhú etapu Jákobovho života. Bol na útek u a smeroval domov. Prenasledoval ho urazený a okradnutý Lában, navyše čelil stretnutiu s Ézavom. Zozadu aj spredu sa ocitol v nebezpečnej situácii. Brata nevidel dvadsať rokov a teraz mu prichádza v ústrety so štyristo ozbrojenými pešiakmi.

muláciu a slovíčka *ale* a *aj* použil ako možnosť. Formulácia je zaujímavá a tušíme, že vystihuje budúci vývoj Izraela. Dnešná generácia sa po tisícročiach pýta: Čo vlastne Boh oznamuje prekrstením Jákoba? Či nie skutočnosť, že minulosť človeka bude šarapatíť neustále? Dejiny svedčia, že áno. Útočník odišiel, protivníka požehnal a krívajúci sa konečne dozvedel, že „*Videl som Boha a... zostal som nažive*“ (Gn 32, 31). Následné stretnutie s bratom sa skončilo šťastne. Objali sa a zaslzili. Od tohto okamžiku máme nielen Boha Abrahámovho a Boha Izákovho, ale aj Boha Jákobovho.

Tretia etapa Jákobovho života začína slúbom. Kráčal s barlami v ústrety obávanému bratovi. Zvítanie ale bolo radostné. Izrael bol nepochopiteľne pokorný. Pred bratom sa sedemkrát poklonil. Udatný zápasník od potoka sa ponížene uchádzal o priazeň staršieho. Zápas s anjelom bol výzvou. Zápas s človekom už výzvou nie je? Čo sa vlastne zmenilo v živote Jákoba od duelu pri potoku? Po

Usudzujeme, že bol mužom,
ktorý napriek svojmu chytráctvu
prešiel naplánovanou premenou,
pri ktorej dostal nové meno – Izrael

Jákob bol stratégom, na stretnutie sa premyslene pripravil. Poslal najprv poslov a dary, žiadal o milosť. Rozdelil rodinu a ľudí do viacerých táborov. Modlil sa: „*Vyslobod' ma, prosím, z ruky môjho brata*“ (Gn 32, 12), a možno po prvý raz v živote prosil o niečo bez podmienky. Pripomeneul Bohu slub, akoby sa bál, že Boh jeho otca zabúda. Noc pred stretnutím, na ktorom sa malo rozhodnúť o budúcnosti národa, ho však prekvapila. Napadol ho neohlásený útočník. Zápas bol absurdný a nerozumiteľný. Ani jeden aktér nedokázal ukončiť duel čistým *knock-outom*. Bojovali bez slov. Nad ránom neznámy protivník, možno prekvapený tréningom partnera, konečne prehovoril: „*Pust' ma, lebo vychádzajú zore*“. Jákob nezaprel svoju minulosť, vyslovil podmienku: „*Nepustím ťa, kým ma nepožehnáš*“ (Gn 32, 27). Útočník zmier odmietol a pokračoval v boji. Posledné kolo v ringu sa nakoniec skončilo remízou. Lúčili sa ako spojenci, ibaže Jákob kríval. Neznámy ho poranil, dotkol sa jeho bedrového klíbu. Jákob sa legitimoval a záhadný muž ho prekvapivo prekrstil. „*Už sa nebudeš volať Jákob (to zn. Držiaci päťu, Úskočný), ale Izrael (to zn. Zápasí Boh)*“ – (Gn 32, 29). Niektoré preklady uvádzajú tento verš ako: „*Nebude sa viacej nazývať twoje meno iba Jákob, ale aj Izrael*“ (J. Roháček). Slovenský prekladatel’ Písma svojou verziou predvídavo interpretuje krstnú for-

predstavení žien a detí ústretový Ézav vyslovil prianie, ľst’ časť cesty spoločne. Jákob návrh zdvorilo odmietol. Stihol mu ale slúbiť, že: „...kým nedôjdem k svojmu pánovi do Seíru“ (Gn 33, 14). Ako tomu máme rozumieť? Vieme, že Jákob do Seíru nikdy nedošiel. V jeho životopise niet zmienky ani o pokuse nadviazať kontakt s bratovou rodinou. V prekrstenom Izraelovi zostało mnoho z Jákoba. Minulosť sa úplne nedokázal zbaviť. Jákob ale smeroval do krajinu, do ktorej ho Hospodin opakovane volal. Na ceste domov mu Ráchel porodila dvanásťho syna, Benjamína (Gn 35, 16n). Jákob po návrate domov ešte neboli pripravený na rozdelenie Kanaánu. Potomkovia rodu až po smrti jeho dvanásťich synov a návrate z egyptského exilu (prešlo viac ako 400 rokov), si mohli rozdeliť Kanaán. Až z Jákobovej následnej generácie vnikol Izraelský národ (Gn 35, 11). Židovský intelektuál tvrdí, že nebyť chytráka Jákoba, neboli ani Izrael (Elie Wiesel). Hľa, taký bol Boží projekt veľkého vyvolenia. Boh svoje zámery realizoval aj pomocou Úskočného. Boh je naozaj predivný.

Zivotný príbeh praotca Jákoba oslovuje aj modernú generáciu 21. storočia. Nepodobáme sa v niečom na patriarchu? Ak sa naša zlá minulosť po stretnutí s Bohom vračia, mali by sme prinajmenšom spozorniť. ■

ČO VRTA LEVIČANOM V HLAVE?

MARCEL NOLČ (CB Levice)

Pred viac ako dvadsiatimi rokmi sme postavili modlitebňu. My Levičania. Komunisti nám ju, ako projekt, premenovali na Zborový dom. Teraz väčšina z nás chodí do „kostola“.

Postavili sme ju v dobrej viere pre seba, pre svojich známych a priateľov a pre každého, kto zatúžil po Božom slove, po oáze pokoja a bratskej láske.

Po rokoch si Levičania povedali, že je im už modlitebňa tesná, a je potrebné vyjsť aj pred múry kostola a spraviť niečo pre levickú mládež, pre stredoškolákov.

Pre mladých

Postavili aj za pomoci sponzorov a nemalých darov členov zboru mládežnícke centrum *Kontakt*. Na prízemí kaviarňička s detskou herňou, uzavretý dvorček s lezeckou stenou. V lete sa využíva na besedy a koncerty, alebo len tak, na posedenie pri kofole v príjemnej spoločnosti. V zime sú k dispozícii klubové miestnosti na prvom a druhom poschodí. Internet, informačné centrum mladých a iné aktivity.

Foto Kontakt Café

Miesto v dome

Potom založili Levičania občianske združenie „Miesto v dome“.

Jedna vetva pracuje s núdznymi, bezdomovcami, ktorým poskytuje teplú stravu, ošatenie, sociálne poradenstvo, distribuuje pouličný časopis *Nota bene*, pripravuje pre nich príležitostné podujatia.

Druhú vetvu tvorí práca s konkrétnou rómskou komunitou, žijúcou nedaleko Levíc. Poskytuje im konkrétnu materiálnu pomoc, sociálne poradenstvo, zabezpečuje pre dospelých neformálne vzdelávanie a pre deti doučovanie, robí pre ňu spoločenskú advokáciu a pripravuje príležitostné podujatia. Nedávno získali od JPK o. z. malý domček ako základňu, z ktorej tieto činnosti zabezpečujú. Tretia vetva sa venuje mladým mamičkám a detom do tretieho roku života. Táto činnosť sa vykonáva priamo v priestoroch modlitebne.

Tretia vetva sa venuje starším členom zboru, pastoračným a diakonickým návštěvám a svoje činnosti vykonáva v prevažnej miere priamo v teréne.

Pre seniorov

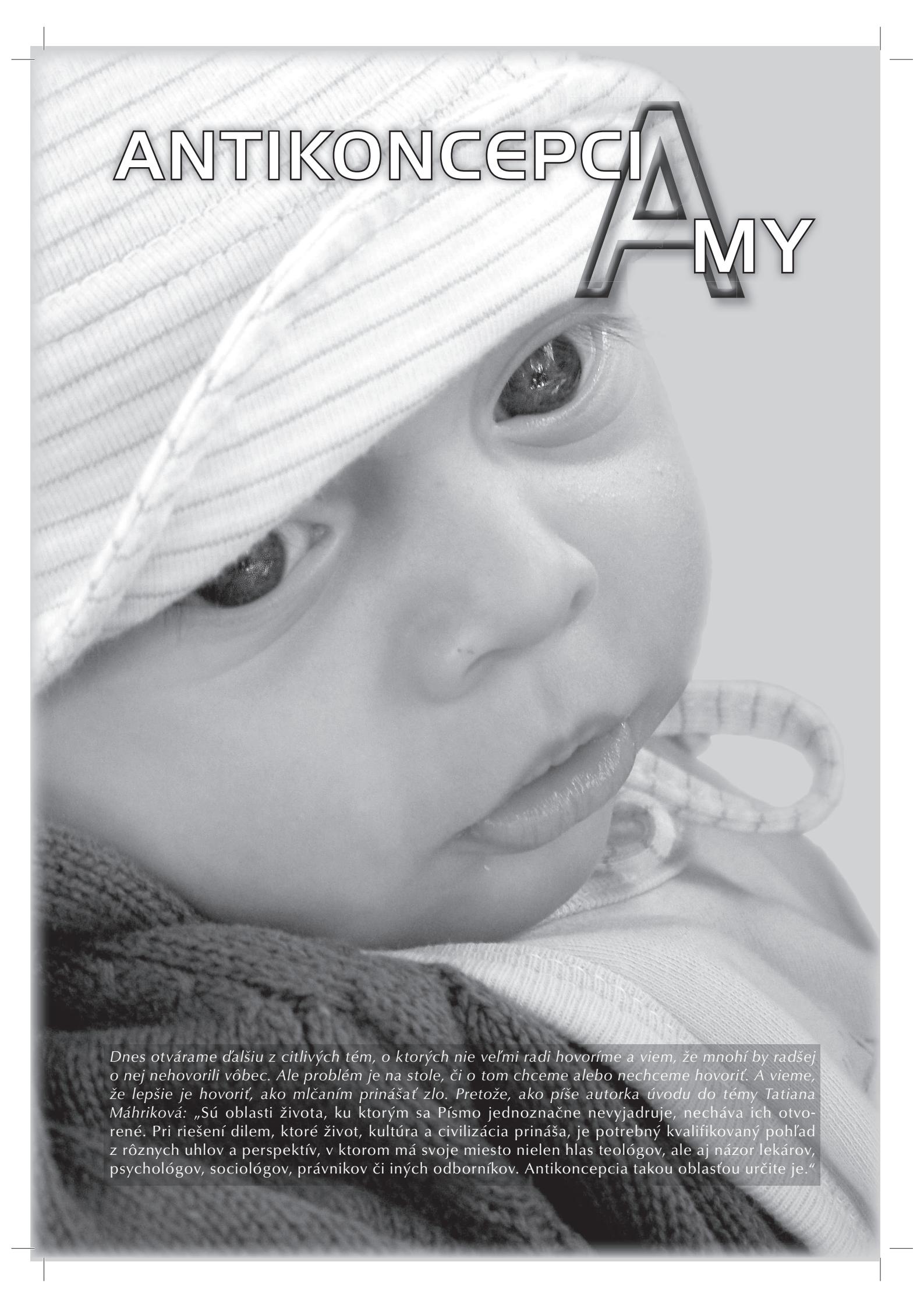
Teraz Levičania robia prvé kroky k tomu, aby sa mohli venovať seniorom v pokročilom veku. Projekt by chceli realizovať v úzkej spolupráci so samosprávou nedalekej obce Horná Seč. Chystajú sa založiť novú neziskovú organizáciu.

Riadiace orgány tejto „neziskovky“ by mali pozostávať so zástupcami zboru a samosprávy. Samotný projekt je rozložený do niekol'kych etáp. Všetky sú veľmi náročne, každá z iného hľadiska. Na ich konci by malo byť zariadenie pre seniorov, ktoré by poskytvalo pre nich celodennú starostlivosť s kapacitou 25 miest.

Súčasťou starostlivosti o týchto seniorov, resp. ďalších, ktorým budú služby poskytované ambulantne, má byť aj duchovná starostlivosť. Viacero dôležitých vecí v tejto súvislosti je ešte potrebných doplánovať. Hádam netreba príliš zdôrazňovať, že celé financovanie projektu kladie vysoké nároky na obetavosť darcov.

Ale v tejto súvislosti budem parafrázovať výrok Ivana Markuša s pred 24 rokmi, keď sa budovala levická modlitebňa: Ked' každý spravíme svojich sto percent, zariadenie pre seniorov bude stáť a fungovať. Modlitebný zápas je toho súčasťou. ■

ANTIKONCEPCI AMY

Dnes otvárame ďalšiu z citlivých tém, o ktorých nie veľmi radi hovoríme a viem, že mnohí by radšej o nej nehovorili vôbec. Ale problém je na stole, či o tom chceme alebo nechceme hovoriť. A vieme, že lepšie je hovoriť, ako mlčaním prinášať zlo. Pretože, ako píše autorka úvodu do témy Tatiana Mähríková: „Sú oblasti života, ku ktorým sa Písma jednoznačne nevyjadruje, necháva ich otvorené. Pri riešení dilem, ktoré život, kultúra a civilizácia prináša, je potrebný kvalifikovaný pohľad z rôznych uhlov a perspektív, v ktorom má svoje miesto nielen hlas teológov, ale aj názor lekárov, psychológov, sociológov, právnikov či iných odborníkov. Antikoncepcia takou oblasťou určite je.“

Rodiť a rodíť a rodíť...

TATIANA MÁHRIKOVÁ

(absolvovala dvojročné štúdium counsellingu na Belfast Bible College, vyše 15 rokov pracuje v duchovnom poradenstve a pastorácii manželských párov.)

Moja prababička Matylka absolvovala šestnásť pôrodov. Prvých päť detí jej zomrelo ešte v kojeneckom veku, ostatné sa dožili dospelosti. Nemali sa finančne zle, keďže viaceré deti dostali univerzitné vzdelanie, čo v tej dobe nebolo až tak bežné. Z rozprávania som poznala viačeré historky, no medzi ženami našej rodiny bola zvlášť oblúbená veta: „Matylka, ty tu len sec, a buc pekná.“ To bola inštrukcia pre jej pozíciu v rodinnom obchode. V mojej detskej mysli sa tak utvoril obraz krásnej, spokojnej ženy obklopanej širokou milujúcou rodinou. S takmer storočným odstupom a bez možnosti konfrontácie krásnym aj zostane. Z bezprostrednej blízkosti som zažila inú situáciu. Nariekačúca tehotnú ženu, ktorá si takmer zúfalo povzdychla: „Mňa aj do hrobu položia tehotnú.“ Bolo to jej šieste tehotenstvo. Do toho sa zúrivo vyrútil jej brat na manžela s vyhrávkou: „Ešte raz sa jej dotkneš a spravím z teba eunucha.“ A prítomný starý otec sa ma opýtal, či aj naša cirkev prikazuje rodiť a rodiť.

Každý manželský pársa raz dostane k otázke počtu detí vo vlastnej rodine. Aj ten, kto hovorí, že to nerieši, ju už vyriešil. Niektorí si trúfajú na viac, iní na menej. Zatial, čo moja prababička nebola vo svojej dobe špeciálne výnimkou, dnes by bola zaujímavá možno aj pre médiá. Oduševnenie pre mnohodetnú rodinu naráža na problém ubytovania, zabezpečenia vzdelania, oblečenia, stravy. Obávam sa, že už ani na dedine nie je život výrazne lacnejší ako v meste, tāžko sa zaobíšť bez auta a doprava je drahá. Naturálne povedané, deti sú nesmierne nákladná záležitosť a nie každý si to môže dovoliť. Ak nezabezpečíme deťom istý štandard, stanovený zákonom na ochranu ľudských práv, či práv dieťaťa, môžu nám ho v hraničnom prípade aj zobrať do ústavnej starostlivosti.

Okrem existenčných otázok je tiež veľmi podstatná otázka výchovy. Opäť si zaspomínam ako nás babička ľutovala: „Máte to ženy ľažké. To za mojej mladosti išla škola a rodina vo výchove jedným smerom, ale vy musíte s vplyvom školy zápasíť.“ Je pravda, že nám to vravela v období komunizmu, ale nerobme si ilúzie, že dnes je to lepsie. Každé jedno dieťa v rodine si vyžaduje individuálnu starostlivosť, a nie pätnásť rokov ako za mojej mladosti, ale osemnásť a viac, lebo prostredie je nebezpečnejšie a vzdelávanie trvá dlhšie.

S otázkou počtu detí ruka v ruke prichádza otázka regulácie počatia. Boh daroval ľuďom do manželstva sex ako neopakovateľnú a celkom výnimočnú formu duševnej a telesnej jednoty a explicitne nás nabáda, aby sme sa neukracovali navzájom, iba ak z obopolného súhlasu. Príkaz „plodte sa a množte sa!“ je inštrukcia, ktorá so sexom úzko súvisí, ale má samostatnú a nezávislú pozíciu. Osobne si myslím, že ďalšou z možností naplnenia tohto príkazu je aj adopcia. Podmienovať sex v manželstve plodením detí je nesprávne, zavádzajúce a nakladá na manželstvo neunesiteľné bremeno, lebo tí, ktorí otázkou antikoncepcie musia skutočne funkčne riešiť nie sú teoretici, ale mladí sexuálne aktívni manželia.

V tejto fáze debaty sa diskutujúci zvyknú rozdeliť na zástancov takzvanej prirodzenej antikoncepcie a tých druhých. Aby bola prirodzená antikoncepcia skutočne funkčná, je potrebné, aby ste spĺňali isté parametre. Musíte mať pravidelný cyklus, ktorý nekolíše pri strese, nádche a iných každodenných vplyvoch. Nesmiete v noci pobebovať k plačúcim deťom, lebo pre presnosť je dôležité, aby ste raňajšiu teplotu merali v kl'ude. Všetko si pedantne zaznamenávať, aby sa spoľahlivo dali určiť plodné a neplodné dni. Za tridsať rokov kontaktu so ženami viem, že je len malé percento, ktoré to skutočne prirodzene zvláda a funguje im to. Plačúca žena z úvodu tohto článku, sa mi zdôverila, že ona je plodná asi v akomkoľvek dni svojho cyklu.

V čase, keď sme ako mladí manželia riešili túto otázku, opýtala som sa na názor popredného slovenského teóloga. Jeho odpoveď vnesla zaujímavé svetlo do celej problematiky. „Alebo nechávaš počet detí výhradne na Božie rozhodnutie, alebo to ovplyvníš.“ Ak počet detí ovplyvňujeme, čo nám Božie slovo nijako nezakazuje, potom sú formy, s výnimkou abortívnych, rovnocenné. Osobne poznám ženy, ktoré napriek lekárskym varovaniam, s rizikom vlastného života porodili dve či tri deti. Možno im vyčítať nedostatok viery, ak následne antikoncepciu vyriešia radikálnym spôsobom a nespoliehajú sa na metódu plodných a neplodných dní? A môžeme považovať za správne a biblicky doložiteľné, aby v kontexte počtu detí manželia ukončili sexuálny život, hoc aj po vzájomnej dohode? ■

Odmietnutie, či zodpovednosť

Besedu moderoval
BOHUSLAV PIATKO

Začнем jedným, trochu upraveným citátom z listu, ktorý prišiel do redakcie, keď sme avizovali túto tému:

„Každá antikoncepcia je prejav nepokory voči Bohu. Keď Boh nemá v úmysle, aby sa človečik narodil, tak sa nenarodí. Ale keď už prebehlo počatie, tak ruka STVORITEĽA je tu ... myslím si, že hrešíme a zarmucujeme HO používaním rôznych druhov antikoncepcie.“

Vybral som si tento kúsok textu ani nie preto, že autor, zrejme, odmieta antikoncepciu, ale preto, lebo v súvislosti s antikoncepciou použil spojenie „keď už prebehlo počatie...“ Už pri besede o interrupciách sa ozvali hľasy, ktoré dávali znamienko rovnosti medzi interrupciu a anitkonceptiu. Preto som si odložil slová biológka, doc. Vladimíra Kováču, CSc., ktorými presne vymedzuje tieto pojmy: „Sledujem internetové diskusie, ktoré mi dávajú aký-taký obraz o tom, čo ľudia vedia o interrupciách. Nebudem komentovať ich úroveň. Ale na jedno chcem upozorniť a bolo by dobre upresniť si aj toto: Vášnív diskutéri mnoho ráz tvrdia, že aj antikoncepcia je vlastne umelé ukončenie tehotenstva. Preto je dosť dôležité vysvetliť z odborného hľadiska, že ide o dve veľmi rozdielne veci. Ľudia nevedia, že medzi telovými bunkami a pohlavnými bunkami je obrovský rozdiel. Medzi týmito základnými tipmi buniek je neskutočná bariéra – menuje sa Wiesmannova bariéra. Pohlavné bunky žijú totiž svoj úplne samostatný život a nový jedinec vznikne až vtedy, keď sa spoja a prebehnú všetky procesy tak, ako majú. Takže treba úplne jasne povedať, že použitie antikoncepcie nie je z biologického hľadiska ukončenie života ľudského jedinca ide.

Spýtam sa vás teda na úvod, či sa stotožňujete s týmto názorom a či ho môžeme použiť ako východisko do dnešnej besedy o antikoncepcii:

E. Gašparová: Samozrejme, to je vystihnuté úplne presne. Ja by som to však predsa len trochu doplnila z lekárskeho hľadiska. Antikoncepcia je zabránenie počatia. Takže, ak mám reagovať na citovaný list, autor hovorí pravdivo, pokial hovorí o počatí a jeho prerušení, ale naozaj si treba upresniť význam pojmov antikoncepcia a interrupcia, tak ako som spomenula a ako to uviedol doc. Kováč.

D. Pastirčák: Súhlasím. Nemám problém s týmto definíciami.

T. Lenczová: Ja by som trochu spochybnila tieto dve tvrdenia. Nie je to také jednoznačné, ako to bolo povedané. Sú totiž rôzne druhy antikoncepcie. Ale k nim sa určite dostaneme. Ja len na začiatok predoštiem, že je viacero metód, ktoré sa vydávajú za anitkoncepčné, teda zabráňujúce počatiu, ale v skutočnosti už ide o interrupciu, teda o zničenie plodu – nového života. A pri niektorých metódach a prípravkoch

je tá hranica veľmi tenká, alebo sú to priamo interrupčné zásahy.

Určite na to nezabudneme, ale základná otázka témy v tejto besede je: Či je antikoncepcia, teda zabránenie tehotenstva, v súlade z Bibliou, alebo je takéto konanie s Bibliou v rozpore?

T. Lenczová: Žiada sa mi na úvod povedať, že si musíme vyjasniť prvú časť tohto slova: Proti čomu je to „ANTI...“? Do tela ženy Boh vložil úžasný prirodzený mechanizmus, ktorý sa volá plodnosť. Je to mechanizmus, ktorý s určitou pravidelnosťou a presnosťou takmer švajčiarskych hodiniek spôsobuje, že žena je v určitom období plodná a v určitom období je neplodná. Tento mechanizmus v určitom ohľade chráni ženu, vytvára prirodzené prestávky, v ktorých žena nie je vždy disponibilná, aby bola otvorená pre spojenie, ale je nepretržite otvorená pre nežnosť, pre objatie a lásku. A ďalej ide aj o to, aby dar zostal darom. Keď je niečo samozrejmé, každodenne prístupné, tak to môžeme robiť kedykoľvek, akokoľvek a tam môže byť trochu

potlačená veľká dôstojnosť ženy a jej právo na ochranu, napríklad zdravia. Zovšednené môže priniesť aj to, že si potom jeden druhého nevážia. Tento prirodený mechanizmus má aj iný význam – do istej miery je brzdou bezuzdnosti alebo promiskuity, vždy je tam výkričník: pozor, dôjst k počatiu. Podľa mňa treba vychádzať z tohto nádherného daru plodnosti a konfrontovať ho so súčasnou dobou, ktorá nesmierne preceňuje sexuálnu silu a schopnosť a vedie k tomu, že keď cítime potrebu, okamžite ju môžeme uspokojiť bez ohľadu na to, či je druhá strana na to pripravená. Ved si len uvedomme, kol'ko je násilia na ženách, zneužívaných žien, incestov a podobne. Keď preceníme sexualitu, potláčame lásku a zostáva len sex pre sex. A to je určite v rozpore s Božím zákonom.

E. Gašparová: Vráťme sa možno k tej základnej otázke: Či má človek-krest'an vôbec právo rozmýšľať o antikoncepcii.

J. Henžel: Ja to vnímam tak, že sex má v živote človeka nielen úlohu rozmnožovaciú, ale má veľmi dôležitú úlohu, stručne povedané – zjednocovaciú. A treba si uvedomiť, aj keď to

vyznie možno trochu vulgárne – žena nie je továrnou na deti. Dokonca ani Písmo ju tak nevníma. Z tohto hľadiska, a veľmi principiálne: antikoncepcia áno. Samozrejme, plne podporujem to, čo tu už odznelo, že zásadne nesmieme zobrať život, teda zasiahnuť do procesu po spojení spermie a vajíčka. To už nie je antikoncepcia, to je interrupcia. Prostriedky, ktoré zabránia spojeniu, po obojstrannom súhlase manželov, a nemajú zdravotné následky, proti tým námietky nemáme. Avšak, prostriedky, ktoré zničia život sú pre mňa nepriateľné.

D. Pastircák: Myslím si, že anikoncepcia, teda to, čo zabraňuje počiatiu no neprerušuje život, je sama o sebe morálne neutrálna, nemožno ju označiť za neetický čin. O antikoncepcii nemožno rozumne hovoríť bez toho, aby sme ju zasadili do širšieho kontextu ľudskej sexuality? Čím je pre človeka sexualita? V čom sa vymyká čisto biologickým funkciám rozmnožovania a zachovávania rodu? Prečo ju sprevádzza toľko túžby, snenia, očakávanie naplnenia, prečo je s ňou spojený príslušný najhlbšej ľudskej blízkosti, dorozumenia a zjednotenia? Hebreji na opis sexuálneho aktu používali slovo jádau – čo znamená poznat'. Adam poznal svoju ženu: Sexuálny akt nám Písmo nepredkladá primárne ako akt oplodnenia, ale ako akt bytosného poznania, v ktorom sa dve bytosť, muž a žena, stávajú jednou bytosťou. V tajomstve sexuality sa zrkadlí to najzákladnejšie, čo robí človeka človekom – Imago dei – Boží obraz. Najbytostnejšou podstatou Boha je Láska – Tá Láska je vyjadrená v tajomstve Trojjedinosti – Milujúci Otec, Milovaný Syn a Duch ich milovania. Trojjediný Boh, človeka tvorí na svoj obraz – pôvodnú jednotu Adama rozdelenú na muža a ženu – aby sa tý dvaja v slobodnej láske stali jedným telom. Súčasťou Božieho obrazu v nás je naše tvorivé vedomie, inteligencia a sloboda, bez ktorej by ten veľký tanec poznávania sa v láske nebol možný. V slobode a inteligencii nám bola zadaná zodpovednosť rozhodovať o svojom živote a zvažovať primeranost svojich činov. Do tej oblasti, samozrejme, spadajú aj rozhodnutia, kedy

a kol'ko detí manželia priviedú na svet. Naše zodpovedné rozhodovanie tu spolupracuje s Božou prozretelnosťou, ona napokon rozhodne, či budeme mať deti a kol'ko ich bude.

V kresťanstve na dlhý čas prevládal názor, že jediným cieľom sexuality je plodenie detí. Leží na nás tieň veľkého cirkevného otca Augustína. Augustín bol, samozrejme, veľmi múdry a zbožný človek. Jeho myšlienky v dobrom i zlom poznačili celé stáročia. No čo sa týka sexuality, Augustín zostal poplatný gréckemu dualizmu. Duch pre neho predstavoval čistú racionálnu vôle a telo s jeho pudmi a väšnami chápalo ako sídlo hriechu, duchu protirečiaci princíp. V sexuálnom akte, ktorý v sebe obsahuje prvok väsne, kde človek akoby stráca kontrolu sám nad sebou a je unášaný nevedomými silami, videl Augustín čosi podobrizivé, čosi nepatričné, protirečiace čistému duchu. Človek pred pádom by sa podľa Augustína rozmnožoval bez túžby, väsne a rozkoše, sexuálny akt by bol aktom racionálnej vôle, podobne, ako keď rolník pororie a obseje zem. Jediné ospravedlene sexuality nachádzal Augustín v nevyhnutnosti plodenia: „Aby sa rozmnožil počet vyvolených“, napísal. Tento postoj sa, žiaľ, v kresťanskej civilizácii na dlhé stáročia ujal ako normatívny. Sexuálny akt, ktorý nie je otvorený životu, sa chápalo ako hriechy. Ideálom duchovnosti sa stal celibát – zrieknutie sa sexuálneho života. Vďaka tejto jednostrannosti sa dejiny kresťanskej Európy stali dejinami potláčanej sexuality. Ovocie tohto potlačenia dnes zneme vo forme takzvanej sexuálnej revolúcie. Kyvadlo sa jednoducho vychýlilo na opačnú stranu. Preto je dnes veľmi potrebné korigovať tieto staré predstavy. Je dôležité zdôrazňovať, že Augustín sa spreneveril pôvodnému biblickému obrazu sexuality. Každé sexuálne spojenie, ktoré je vyjadrením úplného odovzdania sa vo vernom vzťahu lásky manželstva muža a ženy, je eticky pozitívne jednanie, a to i vtedy, keď sa pri tom partneri rozhodli počiatu zabrániť.

T. Lenczová: Určite také názory boli. No počas dviesiac rokov sa v cirkvi vystriedalo množstvo názor-

ov a dôrazov, no myslím si, že kresťanstvo nikdy nezradilo to, že sexualita je Boží dar, že je to nástroj lásky, že je to niečo, čo prináša nový život. Boli, samozrejme, všetkjaké odklony, ale tento nosný názor sa zachoval.

Prosím, vráťme sa k podstate otázky: Biblia a antikoncepcia. Spýtam sa jednoducho: Zakaže Biblia antikoncepciu?

D. Pastircák: Ja som sa už vyjadril – myslím si, že nie.

T. Lenczová: Myslím si, že v niektorých starozákonnych textoch sa o tom hovorí. Je tam prinajmenšom odsúdenie toho, že by sa semeno odmietlo vložiť do tela ženy. Spomínam to preto, lebo dnes sa to považuje za metódu „prirodzenej antikoncepcie“ (!) pod názvom prerušovaný styk.

Máte na mysli známy biblický príbeh Onana...?

J. Henžel: On odmietol splniť svoju povinnosť, lebo podľa Starej zmluvy mal splodiť potomkov so švagrinou svojmu zomrelému bratovi. To Onan odmietol.

T. Lenczová: Biblia explicitne nerieši problém antikoncepcie, lebo je to v podstate problém modernej doby. Ale Boh nám dal svoje zásady a svojho Svätého Ducha, ktorý osvēcuje náš rozum. Necháva to na človeka, na jeho zodpovednosť a lásku.

Dobre. Nenaťahujme zbytočne, čo naťahovať netreba. Ked' som sa pripravoval na túto besedu, stretol som sa s tým, že sa hovorí o dvoch druhoch antikoncepcie: prirodzenej, teda využívajúcej neplodné dni u žien a umelej, teda o cielavodomom zásahu do procesu oplodnenia. A je jedno, či ide o mechanické, chemické či hormonálne zásahy. V literatúre som na to našiel rôzne názory rôznych cirkví. Odlišujete to, ak áno, aký je váš názor?

T. Lenczová: Naši odborníci (nie teológovia), ktorí vzdelávajú manželské páry v prirodzených metódach regulácie počatia, nikdy nepoužívajú termíny prirodzená a neprirodzená antikoncepcia. To, čo ste, alebo ►

Terézia Lenczová:

Predsedníčka OZ Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo, s manželom Ladislavom majú tri deti, pochádza z katolíckej cirkvi.

MUDr. Ema Gašparová:

Pracuje v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Žiline, s manželom Branislavom majú tri deti.

autori, ktorých spomíname, asi mali na mysli pod názvom „prirodzená“, nepovažujú za antikoncepciu. To je využívanie vzácnnej danosti ženy, o ktorom som hovorila na začiatku. To je možné využívať s veľkou zodpovednosťou. Katolícka cirkev tu dodáva, že keby sme využívali tento mechanizmus plodnosti a neplodnosti len na odmietanie splodenia, tak to by bolo zlé. Čiže nie spôsob, ale motív takéhoto postupu a využívania neplodných dní môže byť dobrý, ale môže byť aj zlý. Malo by to byť tak, že človek je otvorený pre rodičovstvo, ale má právo a zodpovednosť povedať, kol'ko detí a kedy.

D. Pastirčák: Mne sa zdá, že etický problém, o ktorom by sme mali hovoriť, je v tom, že obrovským rozvojom antikoncepčných prostriedkov sa civilizácia dostala do situácie, v ktorej funkcia plodenia je takmer vytiesnená zo sexuálneho života. Každé malé dieťa dnes vie, že sex je príjemná zábava, obávam sa však, že o zodpovednosti za život, ktorý je s darom sexuality spojený sotva tuší. Plodnosť sa dnes v populárnych obrazoch sexuality dosievajúcemu človeku predkladá ako ohrozenie, ako nežiaduce účinky a nie ako to čím naozaj je – ohromným privilégiom zúčastniť sa na zázraku vznikajúceho života. Mravná zodpovednosť za to, aby sme sa otvorili životu je v mene bezbolestného hedonizmu (*hedonizmus považuje za cieľ života dosiahnutie slasti a rozkoše*) a konzumného individualizmu v západnej civilizácii čoraz viac ignorovaná.

J. Henžel: Áno. Ja sa pripájam. Toto je naozaj ten obrovský kultúrny posun. Zatial', čo z Biblického pohľadu, ale aj z pohľadu iných starých kultúr môžeme odvodzovať, že sex nie je len na plodenie detí, dnes sme sa dostali presne tam, čo načal Daniel. Rozvoj antikoncepcie priviedol ľudí k tomu, že sex už takmer vôbec nie je spájaný s plodením. Skôr je to tak, že „pri tom sa aj deti dajú splodit“.

D. Pastirčák: ...a to je presne to hedonistické konzumné chápanie sexuality : „*Pozor na vedľajšie účinky tejto, inak veľmi príjemnej drogy.*“

T. Lenczová: Bolo to ešte za hlbokej totality, keď sme len podaktóri mali možnosť sledovať Viedenskú televíziu, si spomínám na jeden rozhovor o antikoncepcnej pilulke. Jej objavitelia hovorili, že pilulka má pomôcť manželom, ktorí nechcú, alebo nemôžu mať viac detí. Zdôrazňovali, že sa určite nesmie dostať do rúk mladých ľudí. Za tých štyridsať rokov sme úplne inde pri posudzovaní a využívaní antikoncepcie. Najmä môžeme každodenne vnímať, ako bežná dostupnosť antikoncepcie, predovšetkým jej propagácia pre mladistvých, mení názory a postoje ľudí! Takže toto je príklad objavu, ktorý sa stal snehovou guľou, nabaluje na seba a ničí, čo jej stojí v ceste. Ukazuje to len tol'ko, že sa problém jednoducho vymkol spod kontroly a regulácie. Ja vždy obdivujem tú reguláciu, ktorú dáva príroda. A druhá regulácia je naša zodpo-

vedná sloboda. V katolíckej cirkvi je snaha vysvetlovať to z obidvoch hľadísk – teologického i prirodzeného hľadiska. To sa mi zdá najmúdrejšie.

E. Gašparová: Jeden príklad, alebo trochu otázku na pani Lenczovú. Mám priateľku, matku troch detí, katolíčku, ktorá výlučne používala len metódu neplodných dní (Billingsova ovulačná metóda) a vždy ich zaskočilo ich otehotnenie. Ona je nesmierne nešťastná, nevie čo má ďalej robiť, lebo jej presvedčenie jej nedovoľuje siahnut' po inom prostriedku. Takže – čo má robiť? Čo s tým?

D. Pastirčák: Ja takých prípadov tiež niekol'ko poznám.

T. Lenczová: V rámci nášho združenia sme na Slovensku v kontakte s dvoma organizáciami (Liga pára páru a Donum vitae/Dar života), kde odborní lektori školia a poučujú ľudí ako používať prirodzené metódy, čo robiť v podobnej situácii, v takejto situácii. Sú pripravení aj na to, aby poradili ženám, ktoré majú atypický priebeh cyklu. Pretože zásada je, perfektne túto metódu ovládať.

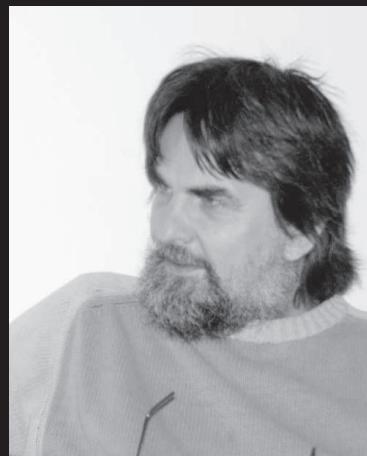
E. Gašparová: Ja si myslím, že v takýchto prípadoch nemôže byť hriešne použiť inú metódu, napríklad kondóm. Nemožno chcieť od ľudí, aby sa vzdali sexuálneho života. Poznám iný prípad, manželia majú tri deti, viac už nechcú, boli v koncoch a siahli po iných prostriedkoch (prezervatívy). Ale ona tým strašne trpí, chodí sa z toho spovedať... viete si predstaviť, čo je to za život? Čo sa dá povedať na to...?

Ján Henžel:

Predsedu Rady Cirkvi bratskej v SR, na KTEM v Banskej Bystrici prednáša etiku. S manželkou Alžbetou majú dve deti

Daniel Pastirčák:

Kazateľ Cirkvi bratskej v Bratislave, spisovateľ a výtvarník. S manželkou Jarkou majú tri deti.

J. Henžel: Nemám čo povedať, lebo my s tým nemáme problémy.

T. Lenczová: Nuž, ovládanie tejto metódy treba naozaj poznat'. Treba k tomu dospiť'. Múdri spovedníci, napríklad jeden nás priateľ', knaz v Čechách, povzbudzoval ženy k tomu, aby si to naštudovali, aby sa to naučili a potom budú môcť slobodne žiť'. My v katolíckej cirkvi chápeme odmietanie plodnosti partnera ako určitý prejav neláska.

Asi to na tomto fóre nevyriesime, lebo, ako sme počuli, nemáme problém v tom, siahnúť po inej metóde na zabránenie počatia. Ale je dobre, že sme to spomenuli, lebo, kto vie, s čím zápasia niektoré manželstvá aj v evanjelikálnych cirkvách. To sme sa trochu pokrútili okolo jednej, nazvime to prirodzenej metódy. Pozrime aj na tie ostatné, možno aspoň ako osvetu, či na informáciu!

E. Gašparová: Ja by som sa na to pozrela z hľadiska zdravotných rizík:

Najvrelejšie, aj z hľadiska zdravotného, aj ako žena, odporúčam metódu, o ktorej sme hovorili, teda **Billingsovú metódę (metód neplodných dní)**. Naozaj sa tým nikomu neublíží, nikto nikoho zdravotne neohrozí. A je prijateľná pre obidve strany vztahu. Ved' žena je počas mesiaca plodná iba 24 hodín, ženské vajíčko viac neprežije (samo-zrejme, metódu si treba dôkladne naštudovať). Potom sú k dispozícii **mechanické metódy antikoncepcie**,

z ktorých najznámejší je klasický prezervatív. A pokial' partnerom vyhovuje, nepredstavuje žiadne zdravotné riziko. No a potom sú väznejšie metódy – **hormonálna antikoncepcia**. Tá je už dosť diskutabilná, hoci mnohí gynekológovia ju propagujú ako neškodnú. Tvrdia, že už nejde o také nebezpečné prípravky, ako boli tie z polovice minulého storočia. Nie je to úplná pravda. Stále sa objavujú prípady náhleho úmrtia mladých žien, ktoré ani nemali potuchy o tom, že by mali sledovať nejaké nežiadúce príznaky. Na každom letáku je sice napísané, čo má žena pri používaní sledovať', no lekári na to neupozorňujú. Z najzávažnejších nežiadúcich účinkov je potrebné spomenúť:

1. tromboembolická choroba -upchávanie ciev s následkom smrti: 5-10 x častejší výskyt u užívateľiek hormonálnej antikoncepcie (ďalej HA).

2. infarkt myokardu: 3-násobné riziko u užívateľiek HA.

3. hypertenzia (vysoký tlak): riziko vzniku 3-6-krát vyššie u žien užívajúcich HA.

4. choroby zažívacieho traktu: choroby žľzových ciest, nádory pečene.

5. depresia objaví sa zhruba u 6 % užívateľiek HA.

6. nádory: syntetické pohlavné hormóny nachádzajúce sa v antikoncepcných prípravkoch môžu pôsobiť ako karcinogény (látky vyvolávajúce rakovinu). U užívateľiek HA sa zvyšuje hlavne riziko karcinomu prsníka, krčka maternice a pečene.

Rozsiahla štúdia vykonaná v južnom Švédsku ukázala, že užívanie HA pred 25. rokom života a pred prvým otehotnením zvyšuje pravdepodobnosť vzniku karcinomu prsníka 2-5x. (zdroj: *J. Natl Cancer Inst.* 81, 1000, 1989).

V médiach sa to skoro vôbec neobjavuje, pretože farmaceutické firmy, ktoré sú pre médiá veľmi atraktívni reklamní partneri, si to neželajú. Čo je najsmutnejšie, že u nás už 15-ročné dievčatá majú nárok na to, aby im lekár takúto antikoncepciu predpísal, dokonca ani nemusí informovať rodičov. Tie deti ani netušia, aké to môže mať následky.

Na príbalových letánoch antikoncepcných tablet je okrem nežiadúcich účinkov spomenuté, ako funguje: 1. zabránenie ovulácie, to znamená, že zabráňuje uvoľneniu vajíčka. Ale u niektorých typov prípravkov sa spomína aj možnosť, že „v prípade uvoľnenia vajíčka, zabráni tento prípravok uhniezdeniu oplodneného vajíčka v maternici“. Takže veľmi pozorne preštudovať príbalový leták!

Ešte treba spomenúť **vnútromaternicové teliesko**, ktoré sa dlho propagovalo ako dobrá a neškodná antikoncepcia. Ale to nie je antikoncepcia! To je to, čo sme spomenuli na začiatku. Tento druh „antikoncepcie“ je z kategórie interrupčných zásahov. Toto teliesko totiž nezabráňuje spojeniu spermie a vajíčka, ale zabráňuje, aby sa oplodnené vajíčko uhnieszdilo v maternici. To si musíme veľmi vážne uvedomiť'. Použitie ►

vnútromaternicového telieska je miniinterruptia! No ženy sa na to nepýtajú a lekári ich na to neupozornia. A to je zlé. Treba donekonečna opakovat', že v okamihu spojenia spermie a vajíčka vzniká nový život. A akonáhle mu zabráníme uhnieszdiť sa, ničíme vzniknutý život.

T. Lenczová: Medzi takéto treba celkom určite zaradiť aj tzv. tabletky „*Deň po*“. To sú tabletky, ktoré tiež zničia už oplodnené vajíčko.

Tak toto bolo veľmi závažné lekárske upozornenie a vysoko zodvihnutý výstražný prst pre všetkých, ktorí odmietajú interruptie, a zdanlivo sa spoliehajú na to, že berú antikoncepciu. Verím, že vaše slová naozaj poslúžia aspoň na zvýšenie informovanosti našich čitateľov.

T. Lenczová: Ja by som možno ešte z hľadiska pedagogického, alebo skôr dorastového lekárstva povedala niekoľko slov. Malo by byť povinnosťou dorastových lekárov povedať 15-ročným dievčatám a chlapcom, že dievča ešte nie je v tom veku fyziologicky zrelé na sexuálny život, že je tým ohrozená. Nebudem to na tomto mieste podrobne rozoberať, poviem len, že sa výrazne zvyšuje možnosť rakovinového ochorenia krčka maternicového. Ked' dakto hovorí, že používanie antikoncepcie je vecou osobnej slobody, tak treba povedať, že principom slobody je podať všetky informácie, aby sa človek mohol správne a slobodne rozhodnúť.

No ešte jedno by som chcela zdôrazniť. Ja považujem za najdôležitejší prínos pri využívaní niektoréj prirodzenej metódy budovanie vzájomného vzťahu medzi ženou a mužom, je to svojho druhu akýsi vzácný ekologickej moment. Ked' sa využíva umelá antikoncepcia, žena je tá, ktorá hltá tabletky a muž je ten, ktorý možnosti poskytnuté tabletkami využíva, často podľa svojej vôle. Pri prirodzenej metóde sa musia cyklu prispôsobiť obidvaja, nehovoríme, že je to vždy l'ahké, ale

stoí to za to. Je to však vždy šanca, aby sa prehľbil vzájomný vzťah manželov a ich spoločný postoj vďačnosti voči Bohu za dar.

Vypočuli sme si ženské a odborné lekárske pohľady. Teraz sa obrátim na našich kazateľov. Ked' sme otvorili tieto témy, mnohí z našich čitateľov to prijali dosť s nevôľou. Písal som o tom v minulom čísle. Mám pocit, že ešte stále sú

Anikoncepcia, teda to, čo zabraňuje počatiu no neprerušuje život, je sama o sebe morálne neutrálna, nemožno ju označiť za neetický čin.

to tabuizované témy, ktoré však len zdanlivo nie sú problémom.

A mladí idú svojou cestou. Alebo máte iné skúsenosti?

D. Pastircák: Myslím, že je to tak. Sexualita je u mnohých veriacich do istej miery tabu. Poznám to z vlastnej skúsenosti, i z „pastoračných“ rozhovorov s mladými ľuďmi. Mnohí vďaka tomu, že téma sexu bola (a žiaľ, na mnohých miestach stále je) tabuizovaná, mali s hľadaním svojej sexuálnej identity značné problémy. Donedávna (verím, že sa to mení) sexualita bola v rodinách tabu. Rodičia s deťmi o nej nehovorili a ak hovorili, tak iba vo forme výstrahy pred pokušením a hriechom. V tejto atmosfére boli deti nabádané, aby svoju sexualitu vnímali ako čosi nepriateľské, čosi lákavé, no temné, čosi, čo ich ohrozuje priamo v strede ich vnútra. Sexualita bola tabuizovaná i v Cirkvi. Z kazateľne sa sex smel spomenúť iba ako varovanie – nehovorilo sa teda o milovaní, ale iba o smilstve či cudzoložstve. Všade samé „nie“, nikde žiadne „áno“. V čase, keď sa v dospievajúcim človeku začali prebúdzat' sexuálne impulzy a vyvstala pred ním

úloha, integrovať do svojej osobnosti svoju sexualitu, mu ani rodina ani cirkev neposkytla nič okrem varovania. A tak ich o základoch sexuálneho života, často vo forme poklesnutého jazyka, poučili ich všetecí rovesníci. Dnes tento zdroj informácií v omnino poklesnutejších formách poskytuje internet.

Jediné miesto, kde možno tajomstvo sexuality zdravým spôsobom odovzdávať, je rodina. Rodina, v ktorej vladne slobodná otvorenosť, vzájomná dôvernosť a láska, nie bigotná religiozita zviazaná konvenciami, škrupulami a predsudkami. Rodina, v ktorej manželia pred deťmi neskrývajú prejavy nežnosti, a slobodne už od detstva s nimi hovoria o zázračnom dare sexuality. Pokúsiť sa o rozhovor až v čase dospievania, keď sú chlapci i dievčatá blokované prebúdzajúcimi sa ostýchavosťou, je zväčša už príliš neskoro.

T. Lenczová: Spomenula som ekologickej aspekt antikoncepcie, teda to, aby zdravie ženy neohrozovali chémia a hormóny. Výskumy sa však už zameriavajú na ďalšie ekologicke aspekty antikoncepcie. Na tie, ktoré sa už priamo dotýkajú stvorenstva ako takého. V prostredí výroby chemickej a hormonálnej antikoncepcie pozorovali na rybách rôzne fyziologické pohlavné zmeny. Čo je tiež veľmi závažné zistenie. A nevylučujú sa dopady aj na ľudí. Zúčastnila som sa besedy pri okrúhлом stole na ministerstve zdravotníctva a tam zaznela nasledujúca veta: Ženy strácajú schopnosť otehotniť, čoraz častejšie sa vyskytujú prípady neplodnosti, nielen u žien, ale aj u mužov.

A prítomní vedci hned ponúkli riešenie: Oplodnenie v skúmovke. A bolo po probléme. A to ma zaražilo. Ved' keď sa počet neplodných párov dostáva už na hranicu 20 %, to by malo byť alarmujúce. Človek si nutne musí dať otázkou: PREČO? Akú to má príčinu? Vedci by nemali hľadať riešenie v skúmovke, ale hľadať prirodzené riešenia. Zatial' je to otvorená otázka, ale všeličo naznačuje, že sa stalo niečo zlé, že to môže byť

pre spoločnosť a pre manželské páry pasca. A začína to mať väžny spoľočenský dosah. Veď si len pozrime demografické krivky, aký je veľký pokles populácie.

D. Pastirčák: Treba dodat', že problémy vznikajú aj na opačnej strane. Morálny aspekt regulovania počatia má dva, nie iba jeden pól. Na jednej strane sa prestávajú rodiť deti tam, kde majú vytvorené podmienky pre zabezpečenie života a rozvoja osobnosti, na druhej strane sa rodí obrovské množstvo detí tam, kde nielenže nemajú podmienky pre základnú výchovu, ale často nie sú vytvorené ani základné podmienky pre ich biologické prežitie. Zakazovať používanie antikoncepcie v takýchto podmienkach mi pripadá mravne nezodpovedné. Spoločenský dosah otázky antikoncepcie sa teda nachádza kdesi v napäti medzi týmito dvoma pôlmi problému. Tu treba hľadať cestu zodpovedného prijatia a plánovanie života, aby zajtra na svete bolo viac milovaných a prijatých detí, ako je tých odmietnutých, zanedbaných, často umierajúcich o hlide a v samote, kdesi v zastrčenej uličke miliónových miest.

J. Henžel: Tu vidíme, ako sa vypomní, keď „obrazne povedané, techniku oddelujeme od etiky a morálky. Sexualita je na našu skazu, keď z nej spravíme nejakú technickú záležitosť“. Sexualita je dôležitým prejavom nášho vzťahu k nám samotným i k našim partnerom. To po prvé. Na druhej strane, do istej miery rozumiem tomu, že niektorí veriaci zazlievajú Dialógu, že tieto témy otvára, napriek tomu, že by nemali byť už v našom spoľočenstve tabuizované, že by sme sa ich nesmeli dotýkať a hovoriť o nich. Keby sme žili v normálnej spoločnosti, akože nežijeme, keby fungovali normálne prirodzené medziľudské vzťahy, aj ja by som sa prihováral za to, aby sa o tom verejne nehovorilo, lebo to patrí medzi rodičov a deti. Tam by to v žiadnych podmienkach nemala byť nedotknutelná téma. Sexuálna výchova jednoznačne patrí do rodiny. Možno ani nie tak do školy alebo na pôdu cirkví.

T. Lenczová: My sme v ostatnom čase vydali viaceru publikáciu na

pomoc rodičom, lebo si uvedomujeme, že aj oni sú dezorientovaní zo záplavy informácií a reklám. Uvedomujeme si totiž, že internet akoby oberal, alebo bral vzťahu rodič – dieťa cestu vzájomnej komunikácie.

Medzi tými publikáciami je jedna, na ktorú by som rada upozornila. Má názov: *Ako to povieme našim deťom?* Už v názve je zámerne množné číslo. Nielen mama, nielen otec, ale majú to robiť spolu. Dokonca by to mali spoločne konzultovať. Pritom si treba uvedomiť, že komunikácia s dospievajúcimi je niečo obojstranne úžasné a dost' často vychováva predovšetkým rodičov. No najdôležitejšie je, že okrem informovanosti vytvára vzťahy medzi rodičmi a deťmi. Výchova k manželstvu a rodinovstvu, čo je na školách, by mala len nadvázovať na domácu výchovu. A na školách by už mali byť naozaj rozumné systematizované a predovšetkým pravdivé informácie, a to bez jednostrannosti. Deti majú vedieť čistú a čo najširšie dostupnú pravdu.

A to o nám v dnešnej besede išlo. Ukázať, že ani veriaci nemôžu mať problém hovoriť aj o otázkach, ktoré boli tabu. Svet okolo nás ich odkryl v nevidanej mieri a treba otvorené povedať, že v nejednom prípade zavádzajúco a zámerne klamivo. Ved' si len zoberme spomínané prostriedky, ktoré sa vydávajú za antikoncepčné, a pri tom sú interrupčné, teda určené na zničenie zárodku plodu a nie na zabráneniu počatia. Ak nebudem o tom hovoriť my, budú sa naše deti aj o sexualite učiť na internete. Diskutovať o problémoch, ktoré prináša dnešná doba neznamenaná ustupovať z Biblických pravd a zásad. To, že o tom naši rodičia alebo starí rodičia nediskutovali, nemôže byť argumentom, aby sme mlčali aj my. Keď bol jedným z hlavných problémov aj na Slovensku alkohol, vznikol abstinenčný spolok Modrý kríž, ku ktorému sa, ako k svojmu koreňu hlásime. Aspoň my, v Cirkvi bratskej. A keď naši predkovia hovorili otvorené o opilstve, prečo by sme my nehovorili o témach, ktoré rovnako rozvracajú rodiny a životy okolo nás a dokonca aj v našich radoch. ■

STANOVISKÁ

Proti prirodzenej reči, ktorá vyjadruje vzájomné a úplné darovanie sa manželov, antikoncepcia stavia objektívne protikladnú reč, že totiž už nejde o úplné darovanie sa druhému. Z toho plynie nielen pozitívne a rozhodné odmietnutie otvorenosti pre život, ale aj falšovanie vnútornnej pravdy o manželskej láske, ktorá smeruje k darovaniu sa celej osobe... Tento antropologický a zároveň i morálny rozdiel medzi antikoncepciou a využívaním období neplodnosti... obsahuje v sebe dve predstavy o človeku a o ľudskej sexualite, ktoré sú navzájom nezmieritelné.“

(*Z Katechizmu kat. cirk.*)

Evanjelická etika nerozlišuje medzi metódami na zabranenie počatia, ktoré by boli dovolené a umelými, ktoré by boli zakázané. Rozhodujúci je cieľ, ktorý manželia sledujú. Akt manželskej lásky je totiž podľa evanjelickej etiky Bohom určený nielen na plodenie potomstva, ale aj na upevnenie vzájomného manželského spolunažívania. Evanjelická etika teda súhlasí s princípmi zodpovedného rodičovstva a s principom priamej zodpovednosti rodičov – či si prajú, alebo neprajú mať ďalšie deti. Použitie aj umelých antikoncepčných prostriedkov pri splnení vyššie menovaných podmienok sa nepovažuje za hriešne.

(*Zo Stanoviska evanjelickej etiky k antikoncepcii*)

ŽIVOT S KIERKEGAARDOM JE NESMIERNE VZRUŠUJÚCI...

Text: BARBARA TURČÍKOVÁ

Foto: ĽUBO BECHNÝ

Autor publikácie Roman Králik

Eduard Kukan, primátor mesta Šala Martin Alföldi, Prof. Zdenka Gadušová a autor na slávnosti

Roman Králik píše svoje diela v tiche duše, s prosbou žižlivost' Boha k nám, ľuďom. Dopolnil ich vydal sedem. Ako spomenul vo svojom príhovore, bez podpory primátora mesta Šala, Torontskej univerzity, univerzity v Novom Mexiku a mnohých iných inštitúcií a osobností by sa tento rozsiahly projekt nedal uskutočniť. Vyzdvihol i dielo slovenského filozofa Dalimíra Hajka, prvého bádateľa o Kierkegaardovi u nás i práce Jozefa Ondreja Markuša.

Záštitu nad podujatím prevzal okrem primátora Šala a dánskeho velvyslanca Jørgena Munka Rasmussena aj bývalý minister zahraničných vecí SR a poslanec Európskeho parlamentu, Eduard Kukan.

V príhovoroch rečníkov znali slová radosti a vďakу nad tým, že realizácia odvážneho projektu Medzinárodnej edície kníh o diele a odkaze významného dánskeho mysliteľa úspešne pokračuje i nad tým, že sa vďaka nej darí spájať ľudí, cenné myšlienky a krajinu.

Na slávnostnom predstavení knihy sa zúčastnilo mnoho významných domácich i zahraničných osobností vedec-kého, spoločenského a politického života.

Dánsky velvyslanec Jørgen Munk Rasmussen sa podával primátorovi Šala a Eduardovi Kukanovi za prevzatie patronátu nad podujatím i kolegom veľvyslancom za podporu prípravy publikácie. Romanovi Králikovi vyjadril vďaku za popularizáciu Sørena Kierkegaarda na Slovensku i vo svete a obdiv nad tým, ako dokáže stmeľovať ľudí, vedcov i bádateľov.

Charge d'affaires Kanady vyzdvihol literárno-filozofický zväzok Šala a Toronto a ocenil organizáciu podujatia, ktoré

sa na pôde mesta uskutočnilo už po druhý raz. Roman Králik pri preberaní dákovaného listu a sošky Sørena Kierkegaarda povedal, že život s Kierkegaardom je veľmi vzrušujúci. V roku 2005 poslal list na dánsku ambasádu s vierou asi toľ'kou, ako horčiné zrno. Odvtedy prešlo päť rokov, vyšlo osem kníh a dánsky veľvyslanec J. M. Rasmussen bol v Šali deväťkrát... Vyzdvihol i jedno miesto v USA, ktoré si oblúbili všetci milovníci S. Kierkegaarda – Northfield, Centrum štúdií Sørena Kierkegaarda v štáte Minnesota, kde má tento dánsky filozof druhú rodinu a okruh priateľov. Podobným miestom sa stáva i Šala.

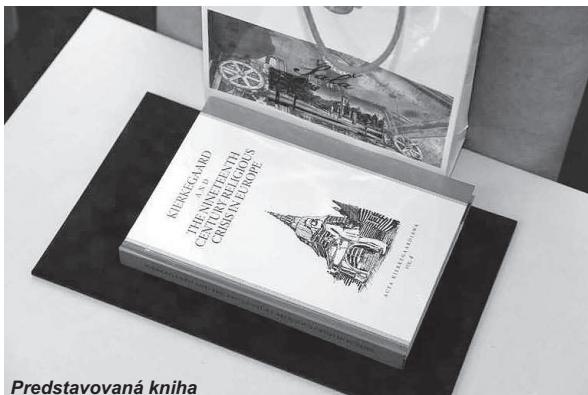
Láska na celý život...

Roman Králik sa do diela Sørena Kierkegaarda zamiloval v ranej mladosti a ostal mu verný dodnes.

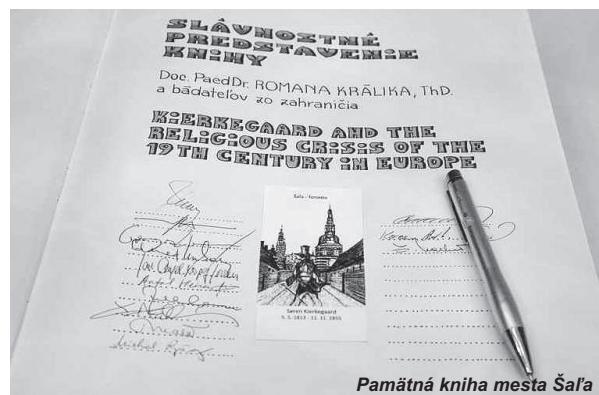
„*O Kierkegaardovi som sa dozvedel na vysokej škole. Kierkegaard ma fascinoval odvahou pomenovať veci pravým menom. Nikdy sa nestal kazateľom, napriek tomu sú jeho spisy kresťanské. Po piatich riadkoch čítania som sa rozhodol, že sa tomuto mysliteľovi budem venovať. Oslovio ma uňho vedomie viny a Boha. Presne to isté som v tej dobe prezíval aj ja, hoci pochádzam z ateistickej rodiny,*“ povedal o svojom prvom kontakte s Kierkegaardom.

Tajomný mysliteľ...

Prít'ažlivý literárny štýl, dôraz na existenciu jednotlivca a autentický prístup k životu, robia život a dielo tohto mysliteľa prít'ažlivými aj dnes, vyše stopäťdesiat rokov po jeho smrti. Kierkegaarda majú v erbe existentialistickí filozofi,

Predstavovaná kniha

Zástupcovia veľvyslanectiev,
primátor a zástupcovia univerzítSvädobná sieň Mesta Šaľa s účastníkmi
slávnostného predstavenia knihy

Pamätná kniha mesta Šaľa

ktorí ho považujú za praoftca existencializmu, náboženskí mysliteľia hľadajú poučenie v jeho kritike cirkvi a vyzdvívajú individuálneho vzťahu k Bohu, literárni teoretiči skúmajú literárnu stránku jeho diela. Kierkegaard si však dodnes zachováva určitú záhadnosť svojej osoby i autorstva. V dejinách filozofie sa totiž nájde len málo filozofov, ktorí sa tak veľmi usilovali zamaskovať svoju osobu autora, ako práve on. Kierkegaard väčšinu svojich spisov vydal pod cudzími menami. Roman Králik hovorí, že „Kierkegaard nám ukázal cestu orla, ktorý napriek tomu, že mohol mať ľahší život, opustil kŕdel’ a vzletol. Dokázal sa vziať pohodlného života, upozorňoval na všetko zhnité. Cirkev a svet potrebujú takých orlov, ktorí sa nedajú a bijú na poplach.“

Kierkegaardov odkaz dnešku

Kierkegaard ovplyvnil protestantských teológov i mysliteľov svojej doby a má čo povedať i dnešným generáciám. Stačí sa zamyslieť napríklad nad jeho priam fanatickým odmietaním pokrytectva.

Mal odvahu vzopriť sa systému, byť proti všetkým. Pravdu považuje za neuchopiteľnú, nemožno ju sformulovať do téz. Chcel primáť jednotlivca, aby začal samostatne rozhodovať o svojom živote a viere, a nebol len súčasťou masy rútiacej sa jedným vytýčeným smerom.

Kládol obrovský dôraz na vášeň, tomuto pojmu však pripisoval celkom iný význam, ako sa mu rozumie dnes. Slovo vášeň sa dnes najčastejšie používa vo význame zmyselnej túžby, alebo sa ním poukazuje na nižšie vôle.

a emocionálne pnutia človeka, ktoré sa vymykajú jeho kontrole a strhávajú ho so sebou. V Kierkegaardovej dobe toto slovo nieslo istý romantický pátos a sám Kierkegaard ním rozumel najmä bytostné zanietenie (blízke gréckemu pathos – oduševnené nadšenie). Kierkegaardovo existenciálne vnímanie väčšine hovorí o bytostnom stotožnení sa s nejakou ideou (pravdou) a existovanie v nej. Vášnivo existujúci človek je podľa neho pevne zakotvený vo svojom presvedčení, je zo všetkých sôl dôsledný a jednotný vo svojich skutkoch. Takýto človek sa „nekonečne obáva akejkoľvek nedôslednosti, lebo má nekonečnú predstavu o tom, čo sa z toho môže vyvinúť: že by mohol byť vytrhnutý z totality (jednoty), v ktorej jeho život záleží.“

Podľa Kierkegarda poznanie nemožno redukovať len na encyklopédické hromadenie faktov bez vzťahu k seba-poznaniu, lebo zákon vývoja poznania spočíva v tom, že „*rast poznania má zodpovedať rastu sebapoznávania*.“ Nekonečné zbieranie faktov je záležitosťou vedy, akademického poznávania, ktoré vníma človeka len ako pojem, určenie druhu, vytvára schému univerzálneho človeka abstrahovaním od jeho konkrétnej skutočnosti ako existujúceho jednotlivca, od slobody a jedinečnosti jednotlivého človeka. „*Každé bytostné poznanie sa týka existencie, lebo iba poznanie, kde je podstatný jeho vzťah k existencii, je podstatné poznanie. Všetko poznanie, ktoré v reflexii nezasahuje do vnútra, do vnútrajškovosti existencie, je, na záver vzhľadom k podstate, l'ahostajným... Iba etické a eticko-náboženské poznanie má podstatný vzťah k existencii poznávajúceho.*“

JÁN MACHAJDÍK

5. 6. 1907 – 29. 4. 1966

Pripravil: JOZEF UHLÍK

Najdôležitejšie rozhodnutie

Významný predstaviteľ prebudeneckého hnutia na Slovensku, učiteľ, zbormajster, hudobník, redaktor, predseda vnútromisijného a abstinentského spolku evanjelickej cirkvi Modrý kríž Ján Machajdík pochádza z lubinských kopaníc Záhradská, nedaleko Starej Turej. Jeho mamička Katarína, rod. Černáčková v roku 1917 ovdovela a zostala so štyrmi malými detmi Jánom, Pavlom, Alžbetou a Martinom sama. Ján vyrastal v chudobných sociálnych pome- roch, ale v duchovne silne inšpirujúcim prostredí ovplyvnenom pôsobením sestier Royových a Modrého kríža v Starej Turej. Už ako mládenec pochopil cenu Božieho daru – Pána Ježiša, ako to vyjadril neskôr vo svojej básni

NEBUDEM MAŤ NEDOSTATKU

Ej, plnosť všetkých plnosť,
Ty Bože, Dar môj z výsosti,
Baránok čistý, nevinný,
kto Tvoju cenu odhadne?!

Ked' hriešnik k Tebe pohliadne,
stáva sa Božím synom!
Baránu, Pane Ježiši,
môj poklad zlatý, pravý,
za cestu Tvojej milosti,
za svetlo Tvojej slávy,
maj plné právo nado mnou,
buď mojím hradom, skalou,
Ty, prvý občan vesmíru,
sám večný Králu kráľov!

Svoj život pochopil ako službu Jemu a aj vďaka tomu vyštudoval v rokoch 1923–1927 učiteľský ústav v Modre. Už ako študent prejavil literárne nadanie a svoje básnické prvotiny uverejňoval v časopisoch „Nový rod“ a „Večernica“. Výber z jeho tvorby vyšiel v zbierke „Za prebudením“. Ján Machajdík sa stal blízkym spolupracovníkom Kristíny Royovej a Jána Chorváta.

Vrútky

V rokoch 1929–1937 vyučoval na Štátnej meštianskej škole vo Vrútkach, kde založil a dirigoval žiacky spevácky zbor, ktorý pravidelne vystupoval nielen doma, ale aj na

Morave a v Poľsku. Jeho nesporný talent a tvorivá invenčia sa prejavili aj pri úprave slovenských ľudových piesní pre zborový spev. Vo Vrútkach zanechal výrazné kultúrne stopy. Navyše sa v škole zoznámil s učiteľom Jánom Rosom-Rosenbergerom, ktorého oslovil svojou úprimnou vierou tak, že prežil aj on duchovné prebudenie. Stali sa priateľmi a spolupracovníkmi v Božom diele na celý život.

Život na doraz

V roku 1937 sa vrátil do rodného kraja a stal sa učiteľom na meštianskej škole T. G. Masaryka v Starej Turej. Žijú ešte jeho žiaci, ktorí si pamätajú ako za Slovenského štátu 28. októbra 1939 – v deň výročia vzniku ČSR – pred triedou stojacou v pozore vyjadril svoj občiansky postoj: tichúčko na husliach zahral obe časti československej štátnej hymny. Žiakmi milovaný a verejnoscou uznávaný a rešpektovaný učiteľ povedal tak viac, než mohol vyjadriť slovami... Neskôr v rokoch 1944–1952 bol aj riaditeľom tejto školy. V roku 1941 sa oženil s Ludmilou Mačicovou, s ktorou dostali do daru dve deti: Daniela a Milicu. Ján Machajdík bol učiteľom, ktorý svoje povolanie – výchovu mladej generácie – pochopil ako svoje poslanie. Integrálnou súčasťou jeho života a kultúrneho ovplyvňovania mladého človeka bola hudobná oblasť. V roku 1937 založil *Hudobnú domovinu*, česko-slovenský projekt Modrého kríža a Snahy, aliančnej misijnej práce v Čechách a na Morave. Bol jeho hlavným dirigentom. Pre tento spevokol začal vydávať zošity ženských a miešaných zborov pod názvom „*Spevy svedectva*“, predovšetkým z tvorby sestier Royových za účelom ich naštudovania k príležitosnému spoločnému uvádzaniu na rôznych masových spolkových a cirkevných stretnutiach (biblické konferencie, zborové festivaly a pod.). Od roku 1939 bol posledným predsedom spolku Modrý kríž. Okrem organizačnej práce slúžil na zhromaždeniach MK aj výkladom Božieho slova. V rokoch 1947 až 1951 bol aj pôsucím redaktorom mesačníka *Cestou svetla*.

Neústupná viera

Ako veriaci človek musel Ján Machajdík odísť z postu riaditeľa školy a ateistický režim ho navyše preložil na Žitný ostrov do Čalova (dnešný Veľký Meder). Vládnuca moc predpokladala, že pre neho v neznámom kultúrnom i jazy-

kovom prostredí sa obmedzí jeho duchovný vplyv na ľudí. Všetko, čomu zasvätil svoj dovedajší život, sa ocitlo, ľudsky povedané, v troskách.

Celú situáciu prijal ako preskúšanie svojej viery. Aj v novom prostredí založil a dirigoval školský spevokol a získal si úctu a rešpekt miestnej komunity. Potom t'ažko ochorel a musel sa predčasne vzdať aj svojho milovaného učiteľského povolania. Jediné, čo mu zostało, bola jeho rodina a priezračne čistá, neústupná viera v milujúceho Boha. Bolo to o to t'ažšie, že ako rodina žili v Čalove odlúčení od spoločenstva veriacich ľudí. Spolu s manželkou sa sústredili na duchovnú výchovu svojich detí a budovanie svojich vzájomných vzťahov. Rodinu to nesmierne stmelo a deti duchovne posilnilo k nasledovaniu takejto viery. Akokol'vek bol Ján Machajdík za svoj kresťanský život a postoje prenasledovaný, spoločensky diskriminovaný a ľudsky ponižovaný, nikdy ho to nezlamilo a svoju vieru a vidinu perspektív večnosti vyjadril napríklad v piesni *Slovensko moje* slovami:

Pán nám však chystá otcovský domov,
skončí v ňom slávne trnístá púť.
Verných tam zvolá z víťazných bojov
pri vodách živých odpočinút.

Vítazný záver

V poslednej etape svojho života sa aj napriek t'ažkej nemoci významne podielal na tvorbe *Kresťanského spevníka*, z ktorého spieva Cirkev bratská dodnes. Prekladal texty piesní z duchovného pokladu *Cithary sanctorum* a mnohé duchovné piesne zharmonizoval. Vydania spevníka v roku 1969 sa však nedožil. 29. 4. 1966 odišiel do nebeského domova. Jeho životné vyznanie najlepšie vystihujú slová piesne č. 344 z *Kresťanského spevníka*, ktoréj je autorom slov:

Kde si môj premilý Ježišu Kriste,
kdeže Ta hľadať mám, svetlo Ty čisté?
Zjav sa, ó, zjav sa mi, ved' si jasný,
bez Teba nechcem žiť, ved' si krásny.

Ak sa mi neozveš, drahý môj Kriste,
zahynúť musím, ach, to ja viem iste.
Prídi, ó, prídi a neodkladaj,
ovečku stratenú svoju hľadaj.

Kamkolvek pojdeš Ty, i ja chcem kráčať,
u Teba život len pravý smiem začať.
Teba keď budem mať, drahý môj host,
iné nech nič nemám, dosť mám, oj, dosť.

Jeho dcéra Milica Kailingová pri svojej spomienke na rodičov povedala, že „oteckov charakter a život úprimného nasledovania Pána Ježiša Krista sú najcennejším dedičstvom, ktoré nám, svojim deťom, odovzdal. Stalo sa tak v hlbokom zjednotení s mamičkou, ktorá stála verne po jeho boku, tvorivo ho dopĺňala a zdielala jeho vieri i ideály.“ ■

Manželia Machajdíkovci s Janom Chorvátom.

Ku dňu 4. VII. 1941.

*Svojej drahej Miluške
ke mlsačnému výročiu
našej krásnej svadby
ako najrdečnejšú pozdrav
Xanila Janko.*

CELOSLOVENSKÉ EKUMENICKÉ BOHOSLUŽBY V ŽILINE

Text a foto: ĽUBO BECHNÝ

Cirkev bratskú zastupoval podpredseda Rady CB Tibor Máhrik (prvý vľavo)

Dirigentka Diana Maroszová

Každý rok na záver ekumenického týždňa za jednotu kresťanov sa z jedného mesta vysiela televíznym prenosom celoslovenská ekumenická Bohoslužba. 24. januára tohto roku sa konala v Žiline pod záštitou Konferencie biskupov Slovenska a Ekumenickej rady cirkví.

V evanjelickom chráme a.v. sa zišli vedúci predstaviteľia kresťanských cirkví, ktoré sú registrované v Ekuumenickej rade cirkví v SR.

Texty k tohtoročnému stretnutiu pripravili cirkvi v Škótsku. Práve v Edinburgu sa v roku 1910 konala Misijná konferencia, ktorá sa považuje za začiatok ekumenického hnutia na svete.

Program v Žiline i kázeň predsedu ERC Miloša Klátika sa niesla v duchu slov Písma „*Vy ste toho svedkami*“ (LK 24, 78). Slová, ktoré majú kresťanov povzbudzovať ku svedectvu o skúsenosti s Ježišom Kristom.

Program slova a modlitieb dopĺňovali spevy ekumenického spevokolu pod taktovkou dirigentky Diany Maroszovej. Dvořákovými žalmami nás povzbudil Martin Mikuš s klavírnym doprovodom Ľudmily Fraňovej..

Cirkev bratskú zastupoval podpredseda Rady cirkvi bratskej Tibor Máhrik.

V závere Bohoslužieb generálny tajomník ERC v SR Ladislav Krpala prednesol vyhlásenie Ekumenickej rady cirkví v SR k občanom Slovenska. V nej, okrem iného, vyzval kresťanov, aby v roku 2010, ktorý je vyhlásený za *Rok kresťanskej kultúry*, hľadali svoje korene, obnovovali svoju identitu vo vzájomnom rešpektte, založenom na Božej milosti a láske.

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

JANUÁR 2010

Prerokovala prípravu tréningovej konferencie MÁME ČO ZVESTOVAŤ s Davidom Jackmanom, ktorá bude 25.–27. marca v Liptovskom Mikuláši. V tomto roku bude dôraz na zvestovanie biblických príbehov. Prihlášky prijíma kancelária RCB do 20. februára s prípomienkami správy z vitizácie Zboru CB v Banskej Bystrici a Zboru CB v Žiline.

Upravila program pastorálky kazateľov, 24.–25. marca v RZ Demänovka v Liptovskom Mikuláši.

Mala neformálne a pracovné rozhovory s Miroslavom Oravcom, predchádzajúcim predsedom RCB a súčasným administrátorom Zboru CB v Kalinove, so staršovstvom Zboru CB v Kalinove o živote zboru, vzťahu k Betániu a najmä o evanjelizačných plánoch zboru. S vikárom Ervinom Mittelmannom o jeho doterajšej službe a živote v Kalinove, ako aj o príprave na ordináciu.

Diskutovala o príprave smernice pre udeľovanie študijného vol'na pre kazateľov v činnej službe. Pokračovala v diskusii o pracovnej náplni správcov zborov a o návrhu uplatňovania solidarity zborov pri ich odmeňovaní.

Rozhodla o riešení akútnej situácie pri úprave platov zamestnancov cirkvi, ktorá vznikla zmenou pôvodného prísluhu Ministerstva kultúry. Možný dopad na rozpočet celocirkevných prostriedkov vysvetlil predseda finančného odboru správcom a hospodárom zborov listom.

Odsúhlasila odpoveď predsedu na otázky Slavic Gospel Association o ekumenických vzťahoch Cirkvi bratskej.

S vďakou prijala prezentáciu novej internetovej stránky www.cb.sk a odporúča zborom ich aktívne využívať. Uložila internetovému odboru ďalej pracovať na jej rozvíjaní.

Zapísal: Ján Henžel

oznamy inzercia

Milí priatelia,

obraciam sa na Vás s prosbou o pomoc pri hľadaní opatrovateľky pre našu mamu Annu Hornáčkovú. Mama býva v trojizbovom byte na 1. poschodí sama, čiže jedna zariadená izba s manželským lôžkom, so samostatným vchodom je k dispozícii pre opatrovateľku. Má 87 rokov, nie je chorá, len zodrátá životom, t. j. má diagnózy primerané svojmu veku, avšak osobnú hygienu si zabezpečuje sama, v lete chodí so sprievodom na vychádzky, mentálne zdravie, vďaka Pánu Bohu, na svoj vek má dobré.

Opatrovateľka dostávala odmenu v hotovosti 100 € týždenne, bývala zadarmo v samostatnej izbe, o náklady na stravu sa delila s mamou.

Naše očakávanie je pomôcť pri vyzliekaní a obliekaní, varení, domácich práciach, sprievod k lekárovi. Mama nepotrebuje opateru 24 hodín, avšak v noci tam musí niekto byť s ňou.

Jozef Hornáček

Vajnorská 66

83104 Bratislava

00421244258705

00421905487919, 00421911140014

jhornacek@mail.t-com.sk www.hornacek.sk

Ponúkam na dlhodobý prenájom svetlý 3-izbový byt v Karlovej Vsi, Púpavova ulica, pri obchodnom dome Centrum, hned pri zastávke MHD.

Byt je 3-izbový, 2 samostatné neprechodné izby + obývačka, slnečný, novo zrekonštruovaný. Je zariadený, vrátane spotrebičov. Voľný ihned.

Cena je 600 euro na mesiac + 50 euro na energie. Max. 3–4 osoby, nefajčia, nie zvieratá.

Boli by sme radi, keby v našom byte bývali kresťania.

V prípade záujmu prosím kontaktujte:

Danka Grellneth

0903/045 505

MÁ PÁN BOH RÁD AJ HAITI?

Nuž, podobná otázka vám prichádza na mysel' pri sledovaní televíznych šotov o zemetrasení na Haiti. Príbehy z Karibského ostrova, až zázračné, vyvolávajú emócie a súcit. Nevdojak si spomeniete aj na predchádzajúce prírodné katastrofy, na tsunami v Juhovýchodnej Ázii, na hurikán v New Orleanse a na zemetrasenie v Číne.

Následná otázka ale znepokojuje: „Akú úlohu zohráva Boh v podobných udalostiach?“ Prečo Boh, ak skutočne existuje, pripustí rozmary prírody, na ktoré veda, ani naša duchovná zrelosť nenachádza odpovede? Môže Boh zabrániť katastrofám? Alebo nemôže? Či môže, ale nechce? Nie je náš Boh škodoradostný?

Skúsme riešiť našu dilemu pozitívou vieroucou: Veríme, že Boh je všemocný a udržuje aj ničivé sily prírody pod kontrolou! Potom ale, prečo pripustí ľudské nešťastie?

Otázky, ktoré stavajú aj teológov do nelahkej situácie. Váhajú s odpovedami a problém väčšinou vysvetľujú so skrytými zámermi Stvoriteľa. Na boľavé otázky ľudského utrpenia však, naša neznalosť, nie je najvhodnejšou odpoveďou.

Krédom kresťanov je, že Boh zachraňuje hrievníkov prostredníctvom utrpenia svojho Syna. Preto hľadáme aj v nezavinenom nešťastí ľudí účel. Chceme teda poznat' odpovede aj na iné otázky. Má ničivé zemetrasenie poslúžiť k duchovnej obrode ľudí na Haiti? Oslobodí vari krajinu pád, z biedy do ešte väčšej, od skorumpovaných politikov a povzbudí bohaté štáty k akcii pri odstraňovaní chudoby? Boh má zrejme rôzne dôvody pre svoje konanie. Stvoriteľ je suverénny vládca a koná nezávisle na tom, ako nebeské rozhodovanie o osude sveta prežívame my.

Neviem, či sme spokojní s vysvetlením. Sú biblické doktríny vyčerpávajúcimi argumentmi pre dôsledky prírodných katastrof, devastujúcich krásu stvorenstva?

ŠTEFAN MARKUŠ

Nedávno som čítal zaujímavú myšlienku teológa. Vraj „...účasť na utrpení iných pomáha budovať pravé spoločenstvo ľudí“ (John Stockhouse). Ja si ale myslím, že katastrofy nemusia vždy spájať ľudí. Čo následné plienenie, vraždy, násilie, únosy detí a nel'útostný boj o prežitie? Rozumu zbavení ľudia, pri tragédiách môžu reagovať nevypočítateľne. V smrtelnom ohrození, ak evidentne nepociťuje človek milosrdný zásah Boha, skôr sa od neho odvracia. Či Boh nevie, že pripustením nevysvetliteľného utrpenia, môže ľudí od seba odháňať? Či tí, ktorí zažili holokaust nemali právo pýtať sa „Kde bol Boh, keď Židia umierali v Osvienčime?“ – (Jehuda Lahav).

Niektoré biblické príbehy, pri podobných otázkach, nám pomáhajú preorientovať sa. Televízna obrazovka nás dnes zamestnáva otázkou, prečo Boh pripustil spustošenie na Haiti. Všimnime si, že postavy biblie sa obracali k Bohu, nie otázkou *prečo*, ale *ako dľho* musia ešte trpieť (Dávid, Jeremiáš, Daniel, ap. Pavol a iní). Nazdávam sa, že je správnejšie pýtať sa na možnosti zastavenia šírenia zla. A v tejto činnosti nehrá svoju rolu len Boh, ale aj človek.

Apoštol Peter vysvetľoval poslucháčom zmysel Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania (Sk 2; 22-24). Dosvedčoval, že zločinnosť ľudí zapríčinila smrť Božieho Syna. Božie slovo neodcudziteľne spája tri pravdy: Zlo je reálne, Boh je suverénny a Boh je dobrý. Zlo nebude vládnúť naveky a dobrotivý Boh – raz a navždy – moc zla ukončí. A keďže Boh je aj všemocný, svoj plán aj zrealizuje.

Tu na Zemi, nepoznáme všetky odpovede na problém ľudského utrpenia. Ani vedou, ani poctivým skúmaním Písma nedokážeme zmysluplné argumentovať. Nech by však zlo prichádzalo v akejkoľvek podobe, uvedomme si, že Boh so svetom má svoj plán. A neobviňujme ho z nekompetentnosti. ■

Otázka znepokojuje:

**„Akú úlohu zohráva
Boh v podobných
udalostiach?“
Prečo Boh,
ak skutočne existuje,
pripustí rozmary
prírody, na ktoré veda,
ani naša duchovná
zrelosť nenachádza
odpovede?
Môže Boh zabrániť
katastrofám?
Alebo nemôže?
Či môže, ale nechce?
Nie je náš Boh
škodoradostný?**

02/2010, III. ročník

DIALOG MLADÝCH

www.deviantart.com

EDITORIAL

Asi nie je medzi nami nikto, kto by už aspoň raz vo svojom živote nemyslel na svojho budúceho partnera. Predstavujeme si ako bude vyzeráť, aké bude povaha a veta z nás sa už teraz modlí za to, aby ich budúcim partnerom bol veriaci človek, ktorý bude chcieť žiť a vychovávať svoje deti na základe Božích princípov.

Čím sme starší, tým je pre nás realita hľadania si životného partnera aktuálnejšia. Naši blízki a priatelia sa nás začinajú pýtať na naše plány a v našom okolí postupne sledujeme mladé páry ako sa odhodlávajú vydáť sa cestou spoločného života. Čím ďalej, tým častejšie začinajú do manželstva vstupovať naši rovesníci a my na tento krok možno aj pomaličky myslíme v oveľa reálnejších súvislostiach.

Cirkev a konkrétny zbor, v ktorom žijeme a ktorého sme súčasťou, však neprestávajú hrať dôležitú úlohu ani potom. Aj napriek tomu, že mladé páry v podstate začnú vytvárať nové rodiny, sú stále súčasťou, tej veľkej - Kristovej. Filmy, televízia, knihy a časopisy nám hovoria o mnohých podobách manželského života - čo máme očakávať, aké problémy, aké radosti. Ale koľko z nich je naozaj skutočných? Ako naozaj vyzerá realita manželstva? A ako vyzerá realita manželstva ľudí žijúcich pre Boha? Aby sme aspoň trochu vedeli odpovedať na tieto otázky, musíme sledovať manželské dvojice a pýtať sa. Nielen tých, čo majú za seba niekoľko desaťročí spoločnej cesty, ale aj tých, čo sa na túto cestu vydali len nedávno.

Eva Kaničková
vedúca redaktorka

redakčná rada: **Eva Myjavcová (predsedníčka)**
Bohuslava Bánová
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kaničková**
e-mail: kianickova.eva@gmail.com
mobil: +421 903 822 042
redakcia: **Jana Cabadajová**
Dalibor Beregszászi
Naďa Máhriková
grafické spracovanie: **Naďa Máhriková**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

CIRKEV A KO RODINA (2)

**„Manželstvom dosiahnem vrchol svojho života.
Ak sa ožením, či vydám, budem najšťastnejší/ia.“**

Teší ma, že prostredníctvom veriacich učiteľov som sa mohol dozvedieť, že viac ako manželka, viac ako životný partner v živote človeka je Boh. Poslušnosť oboch manželov voči Bohu je prvoradá, potom by mali nasledovať záujmy a túžby partnerov navzájom.

Som rád, že sme obaja smeli v cirkvi, na bohoslužbách, na dorastoch, mládeži, na chlapčenskej, či dievčenskej skupinke hovorí na tému manželstvo.

„Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svoju dušou a celou svojou myslou! To je to veľké a prvé pripákanie. A druhé, tomu podobné je: Milovať budeš svojho blížneho (partnera), ako samého seba!“ (Mt 22, 37-38)

„...netáhajte cudzie jarmo s neveriacimi, lebo čo má spravodlivosť spoločné s neprávostou?... Alebo aké je spoločenstvo svetla s tmou?...alebo aký podiel veriaceho s neveriacim? ...a my sme predsa chrám Boha živého...“ (2K14, 16)

To je len úlomok z biblických textov, ktoré mohli formovať moje vnútro, aby som si nehľadal manželku z medzi neveriacich žien a aby som netáhal jarmo s neveriacou ženou. Je dobré to však pochopíť nielen ako príkaz pre veriaceho človeka, ale ako požehnanie. Je požehnaním, keď vo dvojici, obaja môžu mať ten istý základ, ten istý smer, toho istého Boha. A hoci sme s Barborkou manželia len 3 mesiace, som rád, že Ježiš Kristus je našim spoločným priateľom a snáď aj Pánom. Pri príprave na stretnutie mládeže môžeme spolu rozoberať tému, pri rôznych rozhodnutiach môžeme čerpať z toho istého prameňa.

Ak majú partneri bázeň pred Bohom a majú strach urobiť čokoľvek zlé pred Ním, budú mať zároveň strach ublížiť svojmu blížnemu, pretože ublížia nie svojmu partnerovi, ale previnia sa pred samotným Bohom. A strach pred previnéním voči Bohu ma chráni od toho, aby som ublížil svojej partnerke.

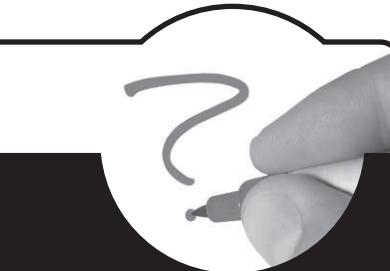
Častokrát počúvame, a obzvlášť medzi kresťanmi, že manželka má byť podriadená mužovi a muž si radi toto právo privlastnia, prirodzene, nie? Božia múdrost však siahá oveľa ďalej, keď Boh mužom hovorí, aby oni boli rovnako podriadení Kristovi. A to je obrovská ochrana pre ženy, keď ich muži sú podriadení Kristovi. „Muži, daj nám Boh milosť, aby sme mu vedeli byť podriadení, nie zo strachu, ale z lásky, aby sme tak mohli byť požehnaním pre naše ženy a nemuseli si od nich vyžadovať poslušnosť.“

„...Ale chcem, aby ste vedeli, že hlavou každého muža je Kristus, a hlavou ženy muž, a hlavou Krista Boh...“ (1K 11, 3)

Obrovským požehnaním a inšpiráciou pre nás bolo však sledovať v cirkvi manželské páry, ktorým to klapalo a kde bola prejavnená úcta medzi manželmi navzájom a to ospevovaním svojho životného partnera. Keď sme mohli vidieť na manželskom páre ako si po 15-ročnom manželstve vyšli na rande, pre deti dokázali zaobstaráť pestúnsky na noc a mohli si tak vyraziť.

Osobné príklady manželských párov boli pre nás oboch nesmiernym obohatením a dôkazom, že Boh je živý, konkrétny a reálny Boh. Vidieť vlastných rodičov, ktorí v čase problémov fyzicky na kolencích prichádzajú pred Boha a spoločne sa modlia, by sme dopriali zažiť každému z nás.

Martin a Barborka Marfoldioví

mladí a nezrelí?

Ak už kríza naštibuje dosahovanie rekordov v ekonomickej oblasti, v demografii ich zrejme trháme ďalej: vek pri uzavretí (prvého) manželstva je 28, resp. 29 rokov (údaj pre rok 2008). Tie čísla sú tak vysoké, že sa oproti nim ešte aj ja môžem cítiť mladý:) V dnešnej dobe by preto tehotná Panna Mária nevzbudila pohoršenie tým, že neboľa vydáta, ale svojím vekom: asi 15 rokov! Oproti predchádzajúcim (prirodzenejšie žijúcim) kultúram, sme sa dostali takmer na dvojnásobok.

Dôvody, prečo je spomínany vek tak vysoký, sú zrejmé: viac než rodina na krku láka sebarealizácia, kariéra, materiálny blahobyt. Lenže nové možnosti sebarealizácie nijako neposunuli (určite nie smerom hore) vek plnej telesnej dospelosti; „deti“ môžu plodiť potomkov už od cca 13 - 14. Telesná dospelosť so sebou neoddeliteľne nesie túžbu pohlavné žiť, keďže však na manželstvo sú „deti“ príliš nezrelé, všeobecne sa v našej spoločnosti akceptovalo ako riešenie predmanželský sex.

A ako sme na tom my v cirkvi? Oficiálne štatistiky nemám, ale dovolím si odhadnúť, že naš priemerný vek bude trochu nižší, asi 23 - 25. Predmanželský sex, samozrejme, odmietame. Z tohto sa môže zdať, že je všetko v poriadku. Existuje však (tak sa mi zdá) nepísané pravidlo, že svadba by mala nasledovať po magisterských promociách. Veď človek potrebuje duševne a duchovne vyzrieť a popri tom sa ešte stihne ako tak materiálne zabezpečiť, nie? Mám však väčšie pochybnosti o úprimnosti (a správnosti) tohto tvrdenia. Reálne sa kladie skôr dôraz na nutnosť materiálneho zabezpečenia a vyzretosť je len vedľajší dôsledok.

Nemôžem preto zostať nekritický, ak sa za vznesenými dôvodmi skrýva ľudský strach a túžba držať život pevne vo vlastných rukách. Je to v rozpore s tým, čomu veríme (Mt 6, 25-34), a bude to niest

trpké ovocie. V prvom rade je jasné, že bremeno dlhého čakania na manželstvo neunesie každý, a tak prídu pády (v lepšom prípade len jednotlivci a nespustí to domino efekt upadnutia morálky). Tu sa ponúka správna odpoveď, že musíme viesť mladých ku slobode v Kristovi. Ved' Jemu odovzdať bremená skutočne znamená získať silu a zotrovať v čistote. I toto riešenie má jedno ale.

Skúsim opísať jednu paralelu. Môj brat veľmi tvrdo kritizuje školský systém, lebo nútí učiť sa veci ako „rozmniožovanie lišajníkov“ a pri tom vynecháva učenie sa základných pravidiel a obozretnosti pri uzaváraní zmlúv, aspoň zjednodušene, ako podať daňové priznanie a pod. Skrátka, školy „vypĺňajú“ ľudí akademicky vzdelených, ale prakticky neschopných. Opisujem to preto, že pri vedení a vyučovaní v cirkvi hrozí paralelné zlyhanie.

Čo sa deje, ak dáme prílišný dôraz na duchovnú domovinu? Čo ak si to, že nemáme m i l o v ať tento svet (1.J 2,15), vyložíme, že ho máme nenávidieť, resp. máme z neho unikať a celou bytosťou sa vložiť len do duchovného rozmeru? V Kristovi je útočisko, síla, čistota a je príjemné v Nám prebyáť. Potrebujeme mať „hlavu v nebi“, stále však musíme byť „nohami na zemi“! Aj naš Pán explicitne spomína, že nechce, aby sme odchádzali z tohto sveta (J 17,15). Nie, tu máme žiť a pri plnej palbe pokušenia obstáť.

V praxi to podľa mňa znamená, že nemáme mladým dávať lacné odpovede typu „nato si príliš mladý/á“ a od pokušenia ich viesť z prehnieťeho sveta do krásnej duchovnej reality. Tým ich naučíme žiť v celibáte, t.j. nemať potrebu vzťahu, prípadne sa bude rozširovať neschopnosť vytvárať partnerské vzťahy (prílišný strach pred tým, že ide o väzne rozhodnutie). Ďalej rezignujúci postoj „Pán sa postará“

a my sa združme akejkoľvek iniciatívy, je tiež asi sotva funkčný. Nie že by celibát nemal výhody, ale už nežijeme v prenasledovaní, kedy mať rodinu je vážnym bremenom. Naopak žijeme v čase, kedy tento svet bytosťne potrebuje vidieť vzory ako partnerských vzťahov, tak aj fungujúcich rodín. Ako kresťania potrebujeme ukázať, že vieme žiť a poradiť si s každodennými problémami a potrebami aj inak než útekom pred nimi. To znamená plne a včas sa vyrovnať s tým, že nás nikto iný ako nás Boh stvoril ako muža a ženu. Čiže zahodiť lacné riešenia, nepotláčať prírodzené volanie a vytváranie vzťahov aj v nižšom veku, než doteraz považujeme za optimálne.

Nezrelosť tu zostáva, ale už nie ako stopka. Blokovať vznik vzťahu podľa mňa možno len pri duchovnej nezrelosti v zmysle, že človek nie je znovuzrozený (s nadadením sa

dá povedať, že je to aj logické, ako by mohol nenaistený človek užatávať záväzky?). Riešením je vedenie mladých k pokore tak, aby ked' sa pre partnerský vzťah rozhodnú, hľadali rady, vzory a aj podporu a

požehnanie vo svojom spoločenstve, u vedúcich a rodičov. Samotná nezrelosť teda nie je dostačujúcou prekázkou, tou je až prebytok sebaistoty, ak teenageri veria, že zvládnú vzťah bez podpory okolia.

Na záver miesto pre Božie Slovo ako svetlo na našich cestách. Učí nás, že nemáme uvaľovať neznesiteľné bremena (Lk 11, 46; Sk 15, 10), preto sa držme len pravidiel, ktoré Písmo učí. V našej veci zostávajú tieto: zdržať sa smilstva (Sk 15, 20; 1K 6, 17 - 20) a vytvárať vzťahy so (znovuzrozenými) kresťanmi (2K 6, 14 - 18; 2M 34, 16; 5M 7, 3 - 4; Neh 10, 31). Tak nech je cielom každého vzťahu oslava živého Boha! (Kol 3, 17; 1K 6, 20; 1K 10, 31)

Juraj Institoris

Všetko sa to začalo, keď som mal asi 18 rokov. Vtedy som chodil na mládež do evanjelického kostola. Piatky večer sme mávali mládež, rozoberali sme tam biblické pravdy, modlili sa, spievali piesne. V lete sme chodili na tábory na rôzne miesta na Slovensku. Niekoľko prišli pozrieť medzi nás aj dve študentky, spolužačky Belgického lycea, Lucka a Danka. Boli a dodnes sú veľmi dobré kamarátky. V lete s nami niekedy išli na tábor, postupne sme sa spoznávali. Danka chodila do kostola aj na mládež do Cirkvi Bratskej, rozprávala mi o kazateľovi, jeho rodine, zbole, ako sa dostala do zboru vďaka kamarátkе Janke z ich sídliska, ako sa jej život a pohľad na svet zmenil, keď uverila.

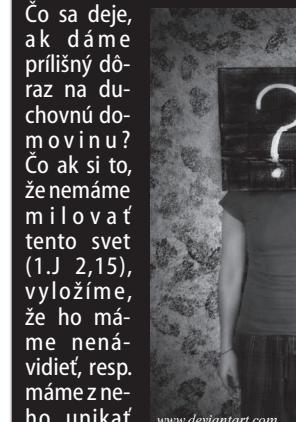
V čase, keď som už pracoval a dievčatá ešte študovali na vysokých školách, sme sa skamarátili ešte viac. Danka mi pomáhala prekladať z angličtiny aj nejaké pracovné veci. Potom som sa s Dankou stretával častejšie, samozrejme, už bez Lucky. V roku 2005 išla Danka s našou mládežou na Silvestrovský tábor, tam sme sa zbližili ešte viac a od Nového roku 2006 sme začali mať spolu vzťah.

Čas plynul, Danka dokončila školu, našla si zamestnanie. Ako sa nás vzťah predĺžoval, postupne sa začali otvárať nové otázky ohľadom duchovnej jednoty. Do akého kostola budeme chodiť? Ktorú mládež budeme navštěvovať? Budeme chodiť v nedel'u každý do svojho kostola, či do jedného? Ako to vlastne bude? Nebolo to ľahké, pretože sme obaja tak trochu tvrdohlavé povahy a nikomu sa nechcelo vybočiť zo zabehnutých koľají. Nechceli sme však urobiť unáhlené, ale hlavne nie subjektívne rozhodnutie. Ak sme však mali ďalej vo vzťahu pokračovať, toto sme museli nejakým spôsobom vyriešiť. A tak sme sa pýtali Pána Boha: Kde nás chce mať? Kde máme spolu patrť?

Po dlhom hľadaní Božej vôle, modlení sa, rozhovoroch s predstaviteľmi z oboch cirkví sme našli „Božie riešenie“. Začal som navštěvovať Cirkev Bratskú spolu s Dankou. Postupne som spoznával a ešte stále spoznávam ľudí zo zboru, chodíme spolu na mládež, v nedel'u do zhromaždenia, na tábory a zúčastňujeme sa rôznych zborových aktivít.

Môžem povedať, že zbor je ako jedna veľká božia rodina. A tak to má byť. Naše vyše 10-ročné poznanie, už ani neviem, aké dlhé kamarátsvo a takmer štvorročný vzťah sa na jeseň minulého roku premenil na manželstvo. Teraz už spoločne chceme slúžiť Pánu Bohu, nasledovať Ho, cítiť Jeho lásku a hľadať Jeho vôľu.

Dušan Kucharík

www.deviantart.com

HLAS Z BRNA

Ako to už býva, čas plynne rýchlo a človek sa ani nenazdá a už je niekde inde. Tak tomu bolo i v mojom prípade a rodnu Žilinu vystriedalo české veľkomesto...

Každý z nás niekedy čeli otázke, kam v živote ďalej. Zatiaľ som to pocítila najviac vo výbere vysokej školy, keďže dnešná doba ponúka možnosti viac než dosť. Rozhodnúť sa medzi životom v starých kolajach a niečím novým, nebolo ľahké. Či už z pohľadu, že opustím to, čo mám rada, alebo poznávania, kde ma Boh chce mať. Predstava o tom, čo chceme v živote robiť a v konečnom dôsledku aj výsledky prijímačok mi však výber uľahčili, a tak som sa po pári mesačných letných prázdninách vybrala po novej ceste. Do Brna. S radostou z príležitosti, no aj strachom z budúcnosti. Nevedela som si predstaviť, ako to celé bude fungovať. Škola a rodina, priatelia, zbor.

S odstupom času môžem povedať, že som veľmi Bohu vďačná, ako moje prvé mesiace v novom meste dopadli. Brno som si oblúbila rýchlo, so školou tomu bolo podobne. Domov sa mi darilo dostať sa pomerne často, takže som sa veľa vecí vzdať nemusela. Ani nášho žilinského zboru, čomu sa veľmi teší, aj napriek tomu, že i ten brnenský vo mne zanechal dobrý dojem. Dúfam, že v najbližších mesiacoch budem mať čas spoznať ho lepšie a verím, že mi bude prínosom.

Evka Hoštáková

mládež CB v Bratislave (odkiaľ a kam)

Rada by som vám povedala niečo o tom, čo robíme na platforme nazvanej mládež (myslia sa tým mladí ľudia, ktorí sa pohybujú na pôde cirkevného zboru a ich aktivity). V našom tíme si uvedomujeme, že komunikácia medzi nami a ľuďmi okolo nás je pre akúkoľvek prácu v cirkvi klúčová. Chcela by som preto povedať niečo o tom, ako vlastne v súčasnosti fungujeme.

odkiaľ

Predstavujem vám, čo by mala mládež robiť a ako by mala fungovať, sa v každom zbere lisia, a tak je to i v Bratislave. Niektorým sa zdá, že mládež v klasickom poňatí ako každotýždenné stretnutia s chválami a prednáškou, osobným zdieľaním či diskusiou na „kresťanské“ témy už splnila svoje poslanie a v súčasnej situácii by bolo možno i užitočnejšie, ak by bola zrušená a hľadali sa alternatívne spôsoby výchovy mladých ľudí v zbere. Iní majú pocit, že mládeži treba prinávrať nadšeného ducha, ktorý ju v minulosti inšpiroval. Keď sa zhovárame s rôznymi ľuďmi z prostredia cirkvi bratskej, ich očakávania pokrývajú celú paletu postojov:

„Mali by ste vytvoriť bezpečný priestor ľuďom, ktorí do Bratislavu prichádzajú študovať! Nemali by sa tu cítiť osamelí!“

„Mali by ste pritiahnúť späť do zboru naše „zblúdené“ deti.“

„Mali by ste sa postarať o duchovný rast mladých, ktorí sa v zbere fyzičky nachádzajú, aby mal kto prebrať zodpovednosť za zbor v budúcnosti.“

„Mali by ste sa otvoriť smerom navonok a poskytnúť priestor ľuďom zvonka, hľadajúcim vo vašom veku, spoľužiakom, kamarátom.“

Očakávania od toho, čo by mala mládež robiť a ako by mala vyzerať, sú teda naozaj rôznorodé a kladú pred nás výzvu: čo stým?

kam

Myslím si, že je dôležité, aby mládež sama (teda jednotliví mladí ľudia v zbere na Cukrovej) pochopila a prijala výzvu a zodpovednosť, ktorá z nej vyplýva. Je dôležité, aby popri tom načívala starším a učila sa od skúsenejších. Ľudia, ktorí prácu v mládeži prijali ako záväzok, by sa mali učiť rozpoznávať potreby jednotlivých mladých ľudí, ktorí sa pohybujú na pôde zboru, a konfrontovať ich nielen s Bibliou (a našou cirkevnou tradíciou), ale aj s kultúrou a spoľočnosťou, ktorá nás obklopuje.

Ako teda dnes chápeme potreby mladých? Ako vnímame to, čo nám hovorí naša kultúra, svet okolo nás v širšom zmysle slova? Ako vybrať z množstva rôznorodých potrieb tie, ktoré by sme chceli a mohli

v tomto období napínať? V súčasnosti je to tak, že mládež na Cukrovej sa usiluje napínať svoje poslanie prostredníctvom štyroch projektov: na každomesačných stretnutiach na Cukrovej, v skupinách, prostredníctvom nedelňých obedov a cez diskusné stretnutia Naboso. Cieľom je vytvoriť priestor vzťahu, prostredníctvom ktorých sa konkrétni ľudia vo vnútri a mimo cirkvi budú môcť bližiť poznanie Boha a nadviazať či upevniť svoj osobný vzťah s Ním.

Každomesačné stretnutia (3. štvrtok v mesiaci) predstavujú pôvodné stretnutia mládeže na Cukrovej. Na týchto stretnutiach sa prostredníctvom tém, hostí, či spoločných aktivít prinášajú v širšom spoločenstve mladých podnety na vnútorný rast jednotlivcov a budovanie spoločenstva.

Pri **skupinách** (podľa dohody) ide o veľmi konkrétnu, osobnú a vopred špecifikovanú podporu pri poznávaní a budovaní vzťahu s Bohom a s inými ľuďmi. Sú postavené na polročnom záväzku, ktorý mladí ľudia prijímajú, keď sa rozhodnú stať členom niektornej z ponúknutých skupín. Pri spoločnom čítaní textu a rozhovoroch rozsirujú svoj vnútorný svet o nové poznanie, skúsenosti a vzťahy.

Nedelňné obedy (druhá nedele v mesiaci) ponúkajú prirodzený priestor na rozhovory a vzťahy s mladými ľuďmi, ktorí prichádzajú na doobedňajšie bohoslužby, ale z rôznych dôvodov nepridu na stretnutia mládeže alebo sa nezapoja do skupín.

Naboso (prvý štvrtok v mesiaci) má za sebou zatiaľ len tri stretnutia, ale túži byť mostom, obráteným smerom von, po ktorom budú môcť ľudia prichádzať bližšie k Bohu a v konečnom dôsledku bližšie k spoločenstvu iných veriacich. Zároveň je to miesto, v ktorom môžu mladí ľudia zvnútra cirkevi preberať zodpovednosť za konkrétnu vzťahu so svojimi priateľmi či kamarátkami, ktorí sa nachádzajú mimo spoločenstvo cirkevi bez toho, že by sa ich za každú cenu pokúšali priviesť na pôdu cirkevi. To je dané aj tým, že Naboso sa fyzicky odohráva mimo Cukrovej, v nedalekej čajovni.

Dakujeme vám za podporu, za to, že vám na nás záleží a za to, že nás počúvate.

za tím mládeže CBBA
Kristína Uhlíková